Taksa plaćena u gotovu

OBI TELJ

Na pragu prvog jubilarnoga godišta „Obitelji“

Evo nas na početku desete godine, otkako naš časopis »Obitelj dolazi u naše kuće donoseći u izboru i obilju, što našim obiteljima i njihovim članovima za razonodu i pouku treba. Deset godina života veliko je razdoblje, ako ga gledamo sa stanovišta svagdanjih naših briga, nevolja, tuga i radosti, a malo je to razdoblje, ako mislimo na najveće životne vrednote, za kojima moramo da težimo. »Obitelj« nam dolazi, da pomogne uljepšati dane naše, što ih provodimo u svom domu, da nas razvedri u našim brigama i tugama, posavjetuje u našim sitnim kućnim potrebama, da nas razonodi i unese među nas mnogo životne radosti, životnog idealizma, koji nam je to potrebniji, što su prilike oko nas teže. Devet njenih dosadanjih godišta, devet golemih svezaka svaki sa tisuću stranica, golema su već riznica za naš obiteljski život. Tko je ta godišta spremao te ih možda i uvezane čuva, taj zna, kako djeca naša, mladi naši (a i stariji) rado posežu za tim debelim knjižurinama »Obitelji«, kako ih rado iznova prelistavaju, pregledavaju i čitaju. Tu se tek očituje u pravom svijetlu, što je »Obitelj« u ovo devet godina sve bila našim kućama, našim obiteljima. Broj po broj je kao sitni novac, koji sam po sebi nije uvijek baš cijenjen, ali kad se tog sitniša skupi dosta na rpu, tada se vidi prava vrijednost i toga sitniša. Baš tako se prava vrijednost »Obitelji« može ocijeniti tek onda, kad je pred tobom cijelo godište, ili još bolje, ako promotriš više tih godišta ili čak sva dosadašnja godišta zajedno. Ako i jest »Obitelj« doživjela u ovih 9 dosadašnjih godina i dosta neshvaćanja pa katkad i omalovažavanja, s druge je strane ona našla u premnogih mnogo, vrlo mnogo ljubavi, koja je ostala iskrena, trajna i vjerna sve do današnjega dana, kad ona evo s pomoću Božjom stupa na prag desetog svoga godišta.

I u ovo deseto godište prati nas ta ljubav vjernih naših pretplatnika, prijatelja i čitalaca. A ulazimo u ovo prvo jubilarno godište s velikom nadom, da će nam dosadanji vjerni pretplatnici i za ovu godinu sačuvati svoju ljubav i vjernost, pa možda još i pojačanu baš radi težih prilika koje su nas prisilile, da se — možda samo privremeno — provede REFORMA U IZLAŽENJU NAŠEG LISTA. Već smo se prije mjesec i po dana iskreno i otvoreno potužili našim pretplatnicima i prijateljima na poteškoće, koje su i nas snašle radi ovogodišnjeg poskupljenja papira i drugih izdavačkih troškova. Nato su nam sa mnogih strana stigli glasovi: »Provedite potrebnu reformu, samo nam ovaj tako dragocjeni obiteljski list sačuvajte pod svaku cijenu!« I evo proveli smo tu reformu tako, da će naši pretplatnici dvaput mjesečno u povećanim dvobrojima dobivati ono, što su dosada dobivali četiri puta. Evo već prvi dvobroj daje toliko, koliko su inače davala dva posebna broja. Ukoliko u tim dvobrojima bude i uštedeno na opsegu, bit će više dano u bogatstvu, raznolikosti i dotjeranosti sadržaja. Tomu će biti posvećena još veća naša briga nego dosada.

Počinjemo evo donositi dva romana: jedan izvorni hrvatski, u kojem se uzveličava tiha, idilička obiteljska sreća, a drugi je roman iz života irskog naroda, koji je i nama tako simpatičan, pa će svaki, tko pažljivo bude čitao taj roman, proživjeti u svojoj duši velike časove, označene neizmjernom ljubavlju prema domovini i čarobnom ljubavlju zaljubljenih duša... U izboru novela donijet ćemo najbolje, što možemo, da i svaka ta pripovijest bude prava radost i užitak čitaocima... U člancima donosit ćemo niz misli o obitelji od najboljih naših socijalnih mislilaca, pa u prvom broju evo na uvodnome mjestu misli o značenju obitelji od novog Hrvatskoga Metropolite dra Alojzija Stepinca, u kojega su uprte sada oči svega hrvatskoga naroda i koji je baš ovu godinu 1938. proglasio GODINOM OBITELJI. I što je prirodnije, nego da baš u toj Godini Obitelji i naša »Obitelj« slaveći svoj prvi desetgodišnji jubilej postane glavnom nosilicom obiteljskih ideja te da kao takva bude još većma prigrljena nesamo od svojih dosadašnjih prijatelja, nego i od onih, koji za nju još dosad možda nisu ni znali!... Donosit ćemo i zlatne poruke našoj mladeži, našoj uzdanici... A domaćicama ćemo donositi nesamo redovne kućanske rubrike, nego ćemo otkrivati sve vrednote kućnoga života. Evo već u ovom broju nešto o uređaju stana. Obratili smo se i za stručnu suradnju glede gradnje obiteljskih kuća, pa ćemo i tim moći mnoge obradovati. Donosit ćemo razgovore s našim domaćicama, fotografije iz intimnih kutova naših stanova i kuhinje te zanimljivosti iz kronike obiteljskoga života, koje će osobito naše čitateljice mnogo razveseliti. Djeci će nesamo stari nerazdruživi njihov znanac čika Dobrijan ostati i dalje vjeran, nego će se redati i priče i zagonetke i zanimljive igre...

Bit će i veći broj slika nego dosada. To ističemo osobito zato, što je »OBITELJ« sada ostala zapravo još jedini zagrebački ilustrirani časopis. Svi su, koliko ih je bilo, zamrli ili prešli u novinski oblik. Mnogi odatle sude, da kod nas Hrvata ne može da uspijeva plemenitiji oblik periodičke štampe, nego samo novine. To bi bio dakako loš znak za stepen naše kulture, pogotovu kad iz Beograda dolazi baš ilustrovanih listova sve više i k nama. Ne smijemo dati, da i »Obitelj« osjeti sudbinu ostalih zagrebačkih ilustrovanih časopisa. Naši pretplatnici i prijatelji ne mogu ni pojmiti, koliko žrtava pridonosimo sačuvavši »Obitelj« i nad ruševinama tolikih drugih ilustrovanih časopisa. Neka ne gledaju samo na jeftinoću, na broj stranica, nego i na duh i kvalitetu, pa neka nas podupru u našoj izdržljivoj ustrajnosti, da hrvatskoj kulturi, posebno kulturi hrvatskog obiteljskog života, sačuvamo ovaj u zapadnoevropskom smislu jedini hrvatski ilustrovani (dvo)tjedni časopis.

Za dosadašnju pretplatu od 10 dinara mjesečno dobivat ćete dakle DVAPUT U MJESECU otprilike isto onoliko, koliko je dosada bilo u četiri puta, a ako i jest nešto u ukupnim stranicama manje, bit će svaki svezak obiljem građe, biranim sadržajem, većim brojem slika i općom dotjeranosti bogatiji, savršeniji, impozantniji. Svaki će odsada dvobroj »Obitelji« biti svakom kudikamo veća radost, nego što je dosad mogao biti pojedini broj. Uostalom i u stranome svijetu vrlo velik broj baš obiteljskih listova izlazi po dva puta mjesečno, pa su još daleko skuplji, nego što je naša »Obitelj«. A kad bi nam svaki naš dosadašnji pretplatnik pomogao te nam našao bar po jednog novog pretplatnika, eto nas onda opet radosne i spremne, da obnovimo naše staro češće izlaženje.

Primite, dragi naši pretplatnici, povjerenici, čitatelji i prijatelji, ove iskrene i tople riječi k srcu. Ne smetnite s uma, da naš časopis nije pojava od svagdašnjeg značaja, kao što su obične novine, koje idu samo za prolaznim uspjesima, nego da je »OBITELJ« NOSILAC VIŠIH IDEALA, KOJI NISU OD DANAS DO SUTRA, I DA ONA NAŠE OBITELJI PRIBLIŽUJE TIM IDEALIMA. A svaki rad za ideale traži i žrtava. Mi ih prinosimo i za ovo deseto godište drage naše »Obitelji«. Molimo, pridonesite svojom pretplatom i vjernom ljubavlju i vi svoj dio.

U to ime neka bude svima vama, koji nam ostajete vjerni, i svim hrvatskim obiteljima širom lijepe naše domovine nada sve SRETNA NOVA GODINA!

Uredništvo i uprava „Obitelji“.

Ovom broju priložen je ček. — Pošaljite njime odmah pretplatu!

O B I T E L J

ČASOPIS ZA HRVATSKU PORODICU
GODINA X. BROJ 1. i 2.

U ZAGREBU 1. SIJEČNJA 1938.

DR ALOJZIJE STEPINAC,
nadbiskup — hrvatski metropolita:

ZNAČENJE OBITELJI

Iz alokucije u Hrvatskom Socijalnom Tjednu

Koja je naravna svrha braku i obitelji i koje je njihovo moralno značenje?

Naravna svrha njihova ne može biti druga nego li dostojno razmnažanje roda ljudskoga i valjano odgajanje djece, te uzajamno pomaganje muža i žene.

Tu istinu nalazimo već na prvoj stranici Svetoga pisma u riječima: »Rastite i množite se i napunite zemlju!« Time je Gospodin Bog učinio čovjeka na neki način dionikom svoje stvaralačke moći, jer mu je omogućio, da dade život drugome, kojega prije nije bilo tu. Bog toga nije morao učiniti. Ta On je mogao i dalje postupati onako, kako je učinio s Adamom i Evom, kojima je neposredno dao život. U tom slučaju ne bismo imali sestara ni braće, ne bi bilo muža i žene kao bračnih drugova, ne bi bilo obitelji. I tada ne bi bilo ni onih tako čarobnih veza obiteljskog života i sreće, ne bi bilo prave ljubavi, koja je izvor svake sreće!

HRVATSKI METROPOLITA DR ALOJZIJE STEPINAC, ZAGREBAČKI NADBISKUP promatra kao hodočasnik prvi put Jerusalem
Foto Ljudevit Griesbach

Ali Bog je htio, da obitelj bude na neki način odraz Božanstva... I time je Bog čovjeku dao veliku čast i dostojanstvo i omogućio mu sreću.

Pogledajte samo jedno nevino dijete, koje još nije izopačio svijet! Zar ne dozivlje ono čovjeku u pamet dane zemaljskoga raja? Dane, kad je čovjek hodao pred Bogom u nevinosti? I upravo zato, da se to dijete ne izgubi, već da ostane vrijednim članom ljudskoga društva, upravo zato, po samoj naravi, mora bračni vez da bude stalan i siguran, vez jednoga sa jednim, jer je inače nemoguć pravi odgoj.

Od silnoga je dakle moralnog značenja brak i za p o j e d i n c a i za ljudsko društvo i za narod i čovječanstvo uopće. Za pojedinca prije svega! Jer iako muž i žena pripadaju istoj vrsti, to jest: ljudi su — ipak se razlikuju i po tjelesnoj konstrukciji i po duševnosti, te se međusobno popunjuju. Zato i govori Bog: »Nije dobro, da je čovjek sam: načinimo mu pomoćnicu prema njemu.«

Brak i obitelj od velikoga je nadalje značenja za l j u d s k o d r u š t v o. Po obitelji ljudi postaju jedni drugima bliži, nestaje one hladne udaljenosti i neka posebna toplina udari ponajprije među same članove obitelji, a onda dalje i dalje do velike narodne obitelji. Ta ljubav bila je i jest podloga najdivnijim krepostima. Ona je unapređivala rad i požrtvovnost, čuvala je od raznih opačina. A po čemu se čovjek najviše uzdiže nad životinju, ako ne krepostima?

Za n a r o d kao takav obitelj je uvjet, bez kojega narod ne može postojati. Izginu li obitelji, izginuo je i narod. I zato je najveća laž i hipokrizija današnjeg vremena, ako netko govori o patriotizmu, a ruši obiteljski život bilo na ovaj ili onaj način.

Brak i obitelj od odlučnog su prema tome značenja i za čitavo č o v j e č a n s t v o kao takvo, jer su brak i obitelj jedini dostojan način, na koji se čovječanstvo obnavlja i na koji se nadoknađuje i pomlađuje život, koji nestaje. Brak, u kojem se muž i žena vežu doživotnom vezom, i obitelj, koja upravo iz te veze izvire, jesu jedini mogući način, da se ljudski rod održava i spasi.

Da! Brak i obitelj već su po naravnom redu ustanova Božja, nikle već u samom raju. Ali Bog se time nije zadovoljio. U svojoj ljubavi prema čovjeku, kojega je stvorio na sliku i priliku svoju, pošao je i dalje. Preko Sina Svojega, Spasitelja Isusa Krista, kojega je poslao na svijet, da digne palog čovjeka, podigao je i uzvisio brak na čast i dostojanstvo sakramenta. Dogodilo se nešto slično, što se dogodilo kad je stvorio prvog čovjeka. Najprije mu je načinio tijelo iz zemlje, pa udahnuo životni dah...

KUGLUF I CILINDAR

Zabilježio Ante Šimčik

Zagrebačkom ulicom živahno prolazi čovjek, koji je morao biti vrlo poznat i obljubljen. Sa svih strana pozdravljaju ga vrlo ljubezno, a on odvraća veselim nekim sagibanjem svoga, već ponešto otrcanog cilindra. Oštro obrijano lice, elastičan hod, bezbrižno kretanje na prvi pogled odaje glumca. To je komičar i karakterista narodnoga kazališta Josip Plemenčić.

Popularni komik nosi pod pazuhom malen paket od modra papira. Mora da mu taj zamot osobito podražuje njuh, jer ga svaki čas meće pod nos i s osobitom nasladom uvlači njegov miris. Glumac je očito dobre volje, jer pjevucka veselu pjesmicu i maše svojim štapićem. Ustavlja svoj nagli hod, kad ga neki posijedi gospodin, s očalima na nosu, dostigne i prijateljski potrepće po ramenu:

»Dobar večer, dragi Plemenčiću, kamo tako žurno? Zar vi već u kazalište?«

»Ah, dobar večer, gospodine doktore!« odgovori glumac. »Pogodili ste. Danas nastupam već u prvom prizoru, stoga valja da budem za vremena gotov. Zar vi danas ne ćete u kazalište?«

»Kako ne bih! Kakav bih ja bio kazališni liječnik, kad bih propustio koju predstavu! Ta što mislite, da vam večeras slučajno od zlovolje pozli, a ja da nijesam pri ruci?«

Plemenčić se nasmije:

»Zlovolje bi mi baš danas trebalo, da mi pokvari tek!«

»Tako? Zar vi kanite danas još osobito puno jesti?«

»Puno ne, ali nešto osobito,« odgovori umjetnik i upravi ljubezan pogled na svoj paket.

»Što imate tu unutra?« upita doktor radoznalo.

»Vidite,« odgovori komičar važnim glasom, danas sam pohodio jednu svoju osobitu štovateljicu, pekarevu udovicu Milutinku. Danas je slavila rođendan, pa kako dobra ženica zna, kako ja volim kugluf, zamotala mi je jedan i dala da ponesem sa sobom. Evo ga ovdje u modrom papiru, a iza predstave ići će mi baš u tek.«

»Ah, onda vam čestitam!« nasmije se doktor.

»Ali znate,« nastavi Plemenčić, »to mora ostati tajna. Jer ako to dozna moj kolega Joško Freudenreich, on bi mi sigurno kakvu ludoriju zasvirao. Zato ću ja svoj kolač dati našemu garderoberu, da mi ga čuva za vrijeme predstave, i to tako, da Freudenreich ništa ne zna.«

»Imate posve pravo, ali ja moram ovdje zakrenuti, da vidim još jednoga bolesnika. Do viđenja u garderobi!«

»Servus, doktore!« klikne Plemenčić i pruži liječniku ruku.

Obojica se razilaze. Plemenčić prema Gornjemu gradu u kazalište, liječnik ode Harmicom (Jelačićevim trgom).

Liječnik nije odmakao još sto koraka kad najednom stane i zagleda se prema velikoj kavani, iz koje je upravo izašao onizak čovjek. »On je!« promrmlja doktor te se nasmiješi. Onda krene preko trga i vikne:

»Freudenreich! Freudenreich!«

Dozvani stane. Eskulap ga dostigne i pošto su se pozdravili, reče mu:

»Freudenreich, samo jednu povjerljivu riječ. Hoćete li se našaliti?«

»Kako ne, doktore!«

»Onda ću vam priopćiti, da je vaš prijatelj Plemenčić donio sa sobom u kazalište kugluf, koji je predao garderoberu.«

»Kugluf?« upita Freudenreich.

»Da, on ga je pomno umotao u modar papir, da ga vi ne bi otkrili i možda pojeli.«

»Tako?« odgovori glumac lukavo. »Hvala vam lijepa.«

»Ali ne odajte me!« zamoli ga liječnik kroz smijeh. »Ja ću kasnije doći u garderobu, pa sam vrlo radoznao, što li će se zbiti.«

»Ne bojte se, doktore, šutjet ću kao riba.«

To veče prikazivala se je u zemaljskom kazalištu komedija »Nadripisar«. Plemenčić je upravo dovršavao svoje maskiranje, kad se vrata otvore i uđe Freudenreich.

»Dobar večer, Pepić!« reče došljak i pruži mu ruku. »Što, ti si već gotov? Onda se moram požuriti.«

»Ne boj se, Joško, ne ćemo se tako prenagliti, ta radi mene ne će komad još početi.« Rekavši to namigne Freudenreichu i pođe niz stube na pozornicu.

Freudenreich počne se oblačiti i bio je brzo gotov. Pođe među hrpu glumaca, uspravi se ponosno i svojim ponešto hrapavim glasom počne govoriti svojim kolegama:

»Časni drugovi! Oprostite mi, ako vašu pozornost malo zloupotrebljavam. Sretnim slučajem uspjelo mi je saznati, da je Plemenčić u ovaj sveti hram ukriomčario kugluf?«

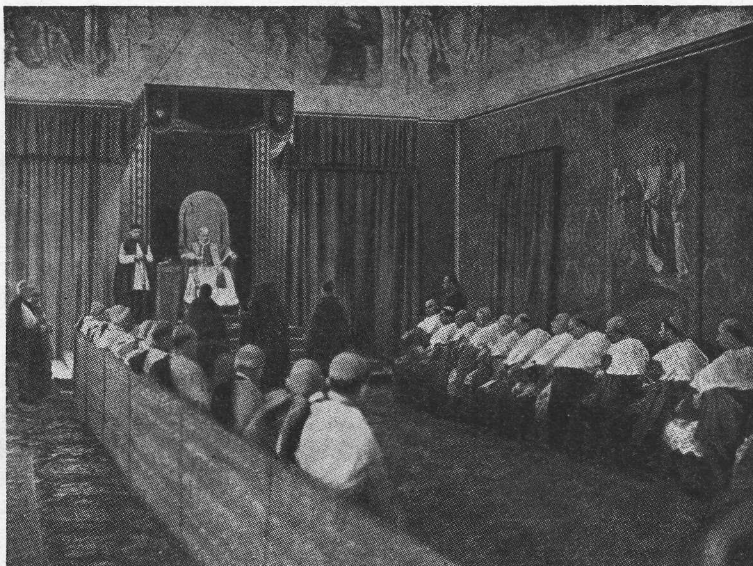
»Gdje je? Amo s njim!« nastane vika sa svih strana.

»Ne, dragi prijatelji,« nastavi Freudenreich, »taj kugluf pribaviti nije moguće, jer ga je Plemenčić spravio u sigurnom shraništu kod našega garderobera. Ali slobodno nam je, a i moguće, da pošteno išibamo sebičnost i bešćutnost našega druga. Osnovu već imam u džepu, samo mi fali kugluf. Pošto mi moja vlastita sredstva ne dopuštaju da ga pribavim, to vas pozivljem, da sjedinimo naše sile i da viribuš unitiš kaznimo zločinca. Molim svakoga, da prinese malen darak u ratnu blagajnu.«

I uzme malu tasu i stane sabirati. Potrebna svota bila je skoro sabrana i sad se on obrati ka garderoberu.

»Za ove novce,« reče mu, »kupit ćete za predstave kugluf, koji ćete zamotati u modri papir i meni predati. Uostalom nadam se, dragi pane (garderober bio je naime Čeh), da ćete prema

TAJNI KONZISTORIJ, KOJI JE ODRŽAN 13. PROSINCA U VATIKANU I NA KOJEM JE PROGLAŠENO IMENOVANJE PETORICE NOVIH KARDINALA, MEĐU NJIMA I BIVŠEG NUNCIJA PELLEGRINETTIJA

Slika prikazuje trenutak, kad je na koncu konzistorija ušao i pred Papu stupio novi armenski patrijarha Gregorij Petar I. moleći da Kristov Namjesnik potvrdi njegov izbor

Foto Felici

Plemenčiću isto onako šutjeti, kao što ste šutjeli spram nas, pa da nam ne pomrsite račune.«

»Ale, pane rešezer, budite mirni,« odvrati stari češkim naglaskom, »ja sem jeden človek diskretni, ste me rozumili?«

»Hvala, hvala već unaprijed!« mogao je samo odvratiti Freudenreich, kad zazvoni zvonce inspicijenta, koji je zvalo glumce na pozornicu.

Igrao se već posljednji prizor zadnjeg čina, a komad se primicao svome koncu. Freudenreich i većina glumaca već su se nalazili u garderobi, jer nijesu imali posla do konca komada. Samo Plemenčić nalazio se sa svojim partnerima na pozornici. U garderobi vladala je velika tišina. Na stolu usred sobe bio je razastrt velik arak modroga papira, a na njemu niz lijepih režnjeva kuglufa, oko kojega su glumci posjedali nekim osobito svečanim načinom. Na vratima stajali su Freudenreich i kazališni liječnik, koji je brzo bio upućen u stanje stvari, pa su svi s osobitom napetošću gledali na stube, koje vode s pozornice u garderobu. Najednom zaori dolje s pozornice pljeskanje, oba čovjeka odstupiše od vrata, i za koji čas uđe u garderobu Plemenčić.

»Dragi kolega!« započne Freudenreich svečanim glasom pristupivši k Plemenčiću, a ostali glumci poustaju. »Budući da nam je poznato, da si ti osobiti ljubitelj kuglufa, pa kako mi odavna želimo, da ti pružimo dokaz svoje privrženosti, uzeli smo današnji dan povodom, da ti malenim dokazom posvjedočimo, koliko te volimo. Pozivamo te stoga, da sjedneš k našemu stolu, ako i nije sjajno okićen, nego prostrt tek arkom modroga papira.«

Plemenčić je svim tim bio tako iznenađen, da nije mogao iz početka ni pisnuti. Pogleda kolege, vidi kugluf, opazi modri papir i odmah mu sune glavom misao, da je to ondje na stolu njegov dobro spravljeni kugluf!

»Gospodine,« vikne napokon bijesnim glasom, kad je Freudenreich dovršio svoj govor, »otkuda vam taj kugluf?«

»Od garderobera,« odgovori Freudenreich mirno.

»Pa vi ste zbilja takav lopov bili, te to učinili?« obrati se sada komičar na garderobera.

»Ale meni su gospodin rešezer zapovedali!« promuca garderober.

»Zapovijedao vam je, a ja...«

»Ma ja ne poimam,« progovori sada Freudenreich, »što se ti toliko ljutiš. Ako mi je garderober zbilja donio kugluf, pa to nije nikakav zločin. Ja bih ti ga rado svega prepustio, ali i ovi bi rado jesti. Mi smo ti zato opredijelili osobito velik kus. Budi dakle tako dobar, dragi kolega, uzmi ga!«

»Nikada!« plane Plemenčić. »Svaki bi mi zalogaj presjeo.«

Pri tim riječima skine svoju vlasulju i stane se svlačiti.

»Ti dakle ne ćeš jesti?« upita još jednom Freudenreich.

»Ne i opet ne!«

Situacija je bila napeta.

»Dakle, moja gospodo,« obrati se sada Freudenreich na glumce, koji malo ne prasnuše od smijeha, »pojest ćemo ga sami!«

Za nekoliko časova nije više bilo kuglufa. Upravo kad se Plemenčić već posve bio preobukao i segnuo za svojim cilindrom, obrati se Freudenreich opet na njega.

Plemenčić ga pogleda »hudo, kak da se s Kranjskoga lesiče«, kako bi rekli Samoborci.

»Kaj hoćeš?«

»Kuglufa više nema,« reče Freudenreich mirno, »izvrsno nam je išao u tek, pa samo žalim, što ga ti nijesi ni okusio.«

»A tko je tomu kriv?« plane Plemenčić. »To već nije šala, to je otimačina, to je krađa, a vi svi ste lopovi!«

Nasta silna buka i protesti, a Plemenčić ode brzo na vrata. Ondje ga čeka garderober.

»Gospon Plemenčić,« reče nevino, »ne buju oni zeli svoj paket?«

»Kakav paket?« upita Plemenčić ne vjerujući svojim ušima. Zar je možda...?

»Ale onaj... Kaj su zaboravili, koji ste mi dali?«

Pri tim riječma garderober hitro smukne na vrata, pa se povrati s modrim paketom u ruci. Plemenčić se zabezekne. Ovaj put posumnjao je u svoje oči.

»Što je to?« gledajući u paket kao štrk u jaje.

»Vaš kugluf, koji sem spravil.«

Sada sinu Plemenčiću misao i prepoznavši svoj kugluf, lice mu se opet razvedri.

»Freudenreich!« reče zatim. »Dobro si me nasamario, ali čekaj se! Osveta je slatka.«

Uz glasni smijeh kolega odleti kroz vrata veseo, što je spasio svoj kugluf, a ipak gnjevan, što nije jeo, kad su ga bili nudili i kad su mu se tako nasmijali...

*

Minulo je petnaest dana. Glumci su opet sabrani u garderobi. Prikazivali su se »Bogomoljci«. Plemenčić je već obučen, a Freudenreicha još nema.

»Dugo ga nema!« promrmlja komičar. »Ali dobit će on svoje. A u tom ćeš mi pomoći ti, stara harmoniko!« reče dosegnuvši svoj stari cilindar i potapšav ga.

Već se primiče početak predstave, kad Freudenreich najedamput sune u garderobu, a na glavi mu je posve nov cilindar.

»Ah, Joško, dobro da si došao, već sam te jedva čekao.«

»Mene? Što je?«

»Mogao bi mi učiniti ljubav, pa mi posuditi za predstavu svoj cilindar. Ja ne mogu nastupiti sa svojim, odviše je otrcan. Budi tako dobar!«

»Da, moj je posve nov, ja sam ga toprv jučer kupio,« otimao se Freudenreich.

»To bolje,« odgovori Plemenčić, »uvjeravam te, da ću ga čuvati, jako čuvati!«

»Pa dobro!« odgovori Freudenreich i pruži Plemenčiću svoj cilindar, koji ga odmah stavi na glavu i ponosno otparadira na pozornicu.

Komad se primiče koncu. Plemenčić se već vratio u garderobu, a Freudenreich još uvijek ima posla na pozornici. Veći dio glumaca već je također u garderobi, a liječnik je također prisutan. Svi brbljaju, smiju se, šale odlažući kazališno odijelo. Buka se stiša, kad Plemenčić progovori:

»Drugovi! Vi ste svi bili svjedoci, kad me je Freudenreich prije petnaest dana nasamario. Danas je na meni red, pa ću mu vratiti šilo za ognjilo, a vi svi ćete mi pomoći.«

Glasno pristajanje.

»Molim vas dakle, sada pazite!«

Rekavši to, uzme Plemenčić Freudenreichov sjajni cilindar, zgrabi komad sukna, pa ga uzme kefati uz dlaku i svega ga razbauče. Svojega pak invalida skine s klina, pa ga postavi na stolac kraj sebe. Kad je sve to pripremio, svom silom sjedne na svoj cilindar.

Kad je ustao, cilindar je bio posve zgužvan.

»A sada, dragi doktore,« obrati se k liječniku, »hoćete li mi pomoći, kao što ste Freudenreichu u vragoliji, koju je meni spremio?«

Prišapne liječniku nekoliko riječi na uho, a ovaj odmah ostavi garderobu.

Plemenčić veselo pristupi k ogledalu, pa se počne oblačiti. Za nekoliko časova dolazi Freudenreich s liječnikom, koji osobito hvali njegovu igru:

»Ovako još nijeste nikad prikazivali!«

Pri tom liječnik stane tako, da je leđima zastirao zgužvani Plemenčićev cilindar, a onda ustupi na stranu, pa usklikne, kao da je sad istom opazio cilindar:

»Ali, dragi Plemenčiću, što ste to napravili?«

Freudenreichove oči upilje se u cilindar. Vidi ga zgužvana kraj Plemenčićeve garderobe, a na Plemenčićevu klinu visi nekakav razbaukani jež. Nije ni čas posumnjao, da je ono na stolcu njegov cilindar zgužvan. Krv mu poleti u glavu.

»Čovječe, Plemenčiću!« izdere se na komičara. »Gospodine, što ste to učinili s mojim cilindrom?«

Plemenčić se okrene.

»Pomisli samo,« reče mirno, »cilindru se dogodila nesreća. Sjeo sam na nj!«

»Sjeo si na njega!« grakne Freudenreich. »I ti to tako mirno kažeš!«

»Pa što ću se ljutiti, kad nijesam hotice učinio?«

»To nije istina! To je zloba! Ali čekaj, dragec, ti si se preračunao. Kako ti meni, tako ja tebi!«

Velikim koracima zagrabi do klina, skine razbaukani cilindar, gurne ga na stolac i svom silom cocne na nj.

»Ali, Joško!« klikne Plemenčić. »Što to radiš? Ta nemoj, za Boga!«

»Sad baš hoću!« pisne Freudenreich ljutito, pa još jednom cocne na cilindar. »Ti si uništio moj šešir, a ja sam eto tvoj.«

»Moj!« reče Plemenčić nevino. »Pa nijesam ja zgužvao tvoj cilindar?«

»Nijesi? Zar to nije moj šešir?« vikne Freudenreich uživajući u osveti i pokaže na stolac kraj Plemenčića.

»Ne, ovo je moj!«

»Tvoj?«

Freudenreich skoči, kao da ga je zmija ujela.

»A ovaj ovdje?« upita prestrašen zlom slutnjom pokazujući tužne ostatke šešira, na koji je čas prije s onakim zanosom bio sjeo.

»To je tvoj! Ja sam ga, da se ne bi oštetio, oprezno objesio na klin.«

Glumci prasnuše u smijeh, koji su dugo suzdržavali. Freudenreich stane časak zapanjen, ali onda reče divno Plemenčiću:

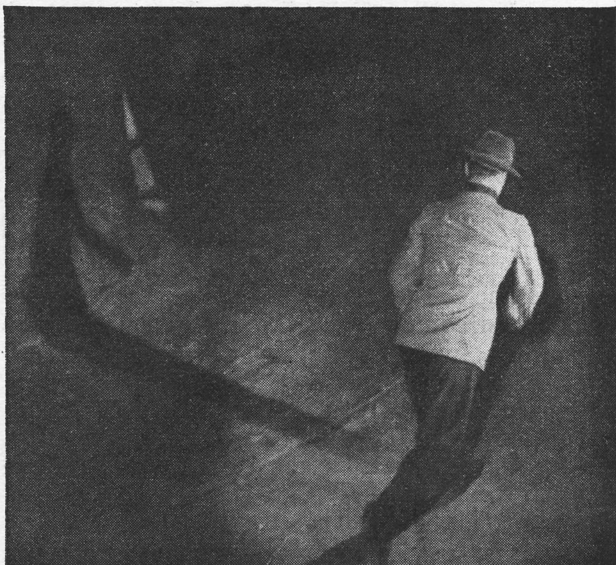
»Ti si me nadmudrio.«

»Prijatelju,« odgovori Plemenčić smijući se i sam, »to je osveta za kugluf. Ali sada borbi budi kraj!« zapjeva i nastavi prozom: »Pa pozivljem svu gospodu, da kod Fortune proslavimo pomirenje uz kupicu vina.«

Svi prihvate taj poziv. I četvrt sata kasnije okupili su se svi u jednoj sobi kod Fortune za stolom. Plemenčić i Freudenreich ugovoriše vječni mir — do prve zgode.

TAJANSTVENI KUKULJIČARI GRADA PARIZA

Napisao Stjepan Tomičić

POGNUTA LJUDSKA SJENA IŠČEZAVA U TAMI . . .

Dosad se znalo, da postoje dva Pariza. Jedan onaj na seinskim obalama, na »velikim boulevardima« i po bezazlenim lokalima studentske četvrti, Pariz, koji živi u svijetlu kazalinih lustera i sluša mondena predavanja u dvorani »Annales« svađajući se o književnosti, i drugi, koji je slabo osvijetljen, jadan, tajanstven, duboko zagrezao u blatu, Pariz gangstera, agenata, agitatora, koji živi samo noću po labirintu smrdljivih ulica oko tržnica i ulice Saint Denis, na istočnoj i zapadnoj periferiji grada. Tamo, gdje često razdire mrak fićuk policajske zviždaljke, a p o g n u t a l j u d s k a s j e n a i š č e z a v a u t a m i . . .

No francuska je policija našla i treći Pariz, između prva dva, za koji urednici listova ne znaju, kuda bi ga smijestili, u političku rubriku ili u dio posvećen tajnom Parizu podzemlja. To je Pariz političkih zavjera, urota, podmukle agitacije i oružja. On ima da zahvali svoju povijest i život strankama i agitaciji krajnje ljevice: komunistima, trockistima i anarhistima, koji su prošle zime uskrsnuli poslije više decenija i danju sasvim bezazleno izvikuju svoj list po ulicama, a noću nestaju po podrumskim sastancima. Oni su znak vremena. Te organizacije, revolucionarne, tajanstvene, ali moćne, bogate ruskim novcem, slažu oružje po kavernama i pivnicama, skrivaju se i čekaju . . . sudbonosni signal. No ipak su oni, koje su te organizacije ugrožavale, znali, da one postoje. Očekivalo se samo, kad će policija prihvatiti tu stvar u svoje ruke i početi čistiti Pariz. Pa kad su polovicom studenog sve novine osvanule s napisima »Otkrivena urota protiv državnog poretka«, kad su sve kavane zabrujale od uzrujanih diskusija o revoluciji, koju je spremao »treći Pariz«, svi su pomislili, da će se sada čuti nešto o ljevičarskoj i anarhističkoj revolucionarnoj akciji. Mjesto toga našli su u novinama čudne vijesti o nekoj tajanstvenoj zavjeri »Cagoulards«-a (»kukuljičara«). Tako je počela priča, duhovita i tajanstvena priča, kojoj su glavni autori bili jedan socijalistički ministar unutrašnjih poslova i njegovi poslušni policajci. Priča, koja uostalom nimalo šaljivo ne zvuči za one, koji su u njeno ime strpani u zatvor i zlostavljani. Roman, koji je trebao odvratiti pažnju od zavjere ljevičara i prebaciti krivnju na francuske nacionaliste.

Ulica Ribera je pitoma i sasvim obična ulica nedaleko Boulogneske šume. Mirna i ružna, bez ijedne lijepe zgrade. Ističe se među kućama jedna jedina svojim čudnim stilom, koji bi imao biti gotski, a uistinu je ružni san nekog arhitekta, koji nije znao, što je gotska ornamentika. Tu počinje roman kukuljičara: 17. studenog su se pred njom zaustavila dva policijska kamiona, iz kojih su poskakali inspektori i komesari. Senzacija za tu tihu uličicu! Što su oni imali da tražiti u tom neopasnom porodičnom penzionatu?

Detektivi su žurno ulazili. Spustili se uskim i mračnim stepenicama, ušli u vlažan, taman podrum oprezno, polako, kao da se nekog ili nečeg boje. I onda su počeli pdemetati i tražiti: dizali su stare zaprašene odpatke, kašljali od prašine i ostajali praznih ruku. Pregledali su najzad policu s bocama starih vina, uredno označenih prašnim etiketima: Layon 1923, Bordeaux 1921 itd. Ništa . . . Već su prvi od njih izlazili razočarana lica. Neko je od njih povukao srdito vrpcu, koja je visjela na polici. I onda su svi zaprepašteno zastali: zid se počeo micati zajedno s policom kao u romanima o starim dvorcima. Kroz otvor se pokazao neki uski tamni prolaz. D r ž e ć i r e v o l v e r e u d ž e p u s a s v j e t i l j k a m a u r u c i d e t e k t i v i s u n a i š l i n a d r u g a d r v e n a v r a t a, koja su brzo popustila pod pritiskom. Pred očima im se ukazalo malo spremišta oružja . . . Doskora su kamioni odvezli dvije tone tog oružja i muni-

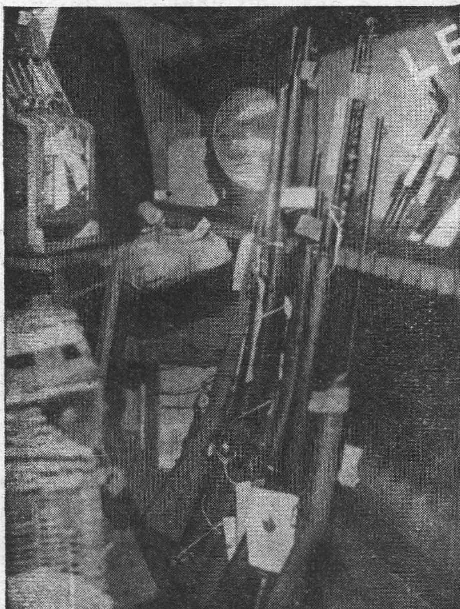

Slika desno:
DETEKTIVI SU DRŽEĆI REVOLVERE U DŽEPU SA SVJETILJKOM U RUCI NAIŠLI NA DRUGA VRATA . . .

cije: 400 granata, 16 automatskih pušaka, 100.000 taneta, 50 kilograma eksploziva. Tako je počela kratkotrajna tajna »kukuljičara«. Policija je naime to pripisala nekoj tajanstvenoj organizaciji, koja je tajanstveno skrivala lica svojih članova pod kukuljicama, kao američki Ku-Kluks-Klan.

Otkako traje španjolski građanski rat, Francuska je puna tajanstvenih trgovaca oružjem, koji i komunističkoj Barceloni nabavljaju i šalju oružje uz blagonaklonu nepažnju francuske vlade. Da se odvrati pažnja francuske javnosti od te potajne trgovine, optuženi su nacionalisti, da i oni spremaju skladišta oružja s nekim revolucionarnim ciljem. Već u ljetu je vlada pokušala s velikom reklamom razglasiti urotu »kukuljičara«, kad je našla prvo malo skladište oružja u nekoj pariškoj garaži. Otkriće u ulici Ribera na osnovu neke denuncijacije opet je iznijelo na danje svijetlo te »kukuljičare«.

Poslije otkrića oružja u podrumu »porodičnog penzionata« slijedila su »otkrića« velikom brzinom u nekoliko dana. Drugi dan je policija našla u skladištu riječne plovidbe Lafont četrdeset škrinja sa trideset i dvije ručne granate u svakoj, trideset i tri lovačke i pet vojničkih pušaka. Treći dan potrage iznio je na svijetlo nekoliko tisuća metaka u istom skladištu te jednu ručnu automatsku pušku s osam stotina metaka u Lille-u. To je već bio prilično mršav plijen. No četvrti dan istrage je opet donio malu senzaciju, koja je ujedno bila — na veliku žalost vlade — i posljednja prava senzacija. U Villemomble-u, malom provincijskom mjestu kraj Pariza, nađeno je u jednoj vili nekoliko desetaka modernih granata, devet automatskih pušaka i veći broj metaka. I to je bio zadnji ozbiljni nalaz. Kad više nije bilo oružja, policija je počela da sipa druge »senzacionalne vijesti«, samo da svijet i

SAMO JOŠ NEKOLIKO PUŠAKA DRIJEMA U PODRUMIMA PARIŠKOGA SUDA

dalje misleći na »kukuljičare« zaboravi na komunističko tajno naoružanje, koje je izašlo na vidjelo prilikom nemira u predgrađu Clichy: ta komunisti su članovi vladine parlamentarne većine. Tako je bilo javljeno, da je nađen popis članova tajne revolucionarne organizacije, zatim znak, koji su oni nosili oko ruke, pa plan pariških podzemnih kanala i tunela, kojim su htjeli doprijeti u unutrašnjost parlamenta. Oho, to je bilo uistinu ozbiljno. Samo... »popis kukuljičara«, nađen kod industrijalca Deloncle-a, zapravo je bio popis svih studenata, koji su diplomirali na Visokoj politehničkoj školi iste godine, kad i ing. Deloncle, i koji su se otada sastajali svake godine u zajednički banket. Ing. Deloncle je imao zadaću, da im tom prilikom pošalje pozivnice! Pariz je pucao od smijeha...

Posljednji desničarski šef policije je bio sadanji poslanik grada Pariza Chiappe. Bio je otjeran s toga mjesta od vlade Pučke fronte, ali je zadržao privatne veze sa svojim nekadanjim namještenicima, koji su mu ostali odani. Tako je uspio, da je često bolje obaviješten o policijskim istragama nego ministar unutrašnjih poslova! Njegov list, odnosno list njegova zeta, tjednik »Gringoire« donio je otkrića, koja razjašnjuju tajnu, a koja vlada nije ni pokušala demantirati. Osjećajući svoju nemoć, da nađe bilo što, ona je počela hapsiti: među ostalim pod optužbom sudjelovanja u razbojničkoj družini zatvorila je i generala u miru Duseigneura, junaka iz svjetskog rata, šefa jedne avijatičke brigade, koji je bio dvanaest puta pohvaljen u dnevnoj zapovjedi generalštaba. Time je vlada izazvala buru negodovanja u francuskoj javnosti.

Otkud je dakle bilo oružje pronađeno prvih dana? Na to je odgovorio »Gringoire«: skladište oružja iz ulice Ribera je komunističkog porijekla. Kad su se prošle zime proširili komunistički štrajkovi i agitacija, kad je Francuska živjela pod neposrednom prijetnjom revolucije, organizirali su neki poduzetnici nacionalisti, da se zaštite od komunista. Saznavši, da jedan »nedužni« šlep, natovaren drvetom, nosi kanalom Saint-Martin tovar oružja, određenom za komunističke ćelije, oni su jedne noći izvršili prepad na taj tovar »drveta«. To je ono oružje iz »porodičnog penzionata«. Tako je slično bilo i s ostalim oružjem, koje su poduzetni desničari, kad već vlada nije htjela da zapriječi naoružavanje komunista, sami na svoju ruku oteli, da se tako zaštite od neugodnih iznenađenja.

Francuzi, a osobito Parižani su bistri ljudi i ne dadu se dugo vući za nos. Tako su iza onog »otkrića kukuljičara« studenti na Boulevardu Saint Michel počeli priređivati šaljive povorke kukuljica. Čak su se prometni policajci smijali. Onda su došle nove afere iz podzemlja i »cagoulardsi« su brzo pali u zaborav. Samo nekoliko pušaka drijema u podrumima pariškog suda kao »corpora delicti«. A komunističko pdzemlje nastavlja s naoružavanjem. Onaj plan kanala i tunela ispod Pariza bio je otet u njihovim prostorijama u Clichy-u. Tamo bi trebalo tražiti prave »kukuljičare«.

ROMAN ZALUTALOGA KRIŽARA

O NAJNOVIJEM DJELU HRVATSKE KNJIŽEVNICE ŠTEFE JURKIĆ

Štefa Jurkić jedna je od najboljih hrvatskih pripovjedačica. Njeni dosadašnji romani »Čipke« i »Petnaest tornjeva« stekli su opće priznanje, a njena knjiga »Legenda u bojama« utrla je put njenu književnom glasu. Sad evo i najnovijega romana te hrvatske književnice pod naslovom »PLAŠT MALOGA KRIŽARA«. To je bez sumnje najbolje njeno dosadanje književno djelo. U njem nam ona priča događaje, koji se nadovezuju na dječju križarsku vojnu u 13. stoljeću. Mali Stjepko, sin satnika Šimuna i žene mu Petronile iz grada Pseta, polazi na dječju križarsku vojnu. Ondje bude od bezdušnih trgovaca robljem prodan u ropstvo. Žena njegova gospodara nastojala ga je zavesti, pa ga zato gospodar iznakazi u licu. Tako nakazan izgubivši vjeru vraća se u Pset pun mržnje na roditelje i sve, koje drži krivcima svoje nesreće. Živi kao psetski noćobdija, a da nitko ne zna, tko je zapravo on. Iza smrti očeve povlači se majka mu Petronila i brat mu Pavao iz Pseta, kojim zavlada Stjepko. Tu on živi najrazuzdanijim životom, te bude na koncu izopćen i morade pobjeći ... Kako umire lijepa Agneza, koja ga je neizmjerno ljubila, pa kako čudesnim načinom ozdravljuje Pavlova kćerka dotaknuvši se Stjepkova križarskoga plašta i kako Petronila svojom ljubavlju spašava Stjepka — to sve treba čitati. Potresa to dušom. Roman je ilustriran krasnim slikama Gabrijela Jurkića, a izdala ga je Knjižnica Dobrih Romana.

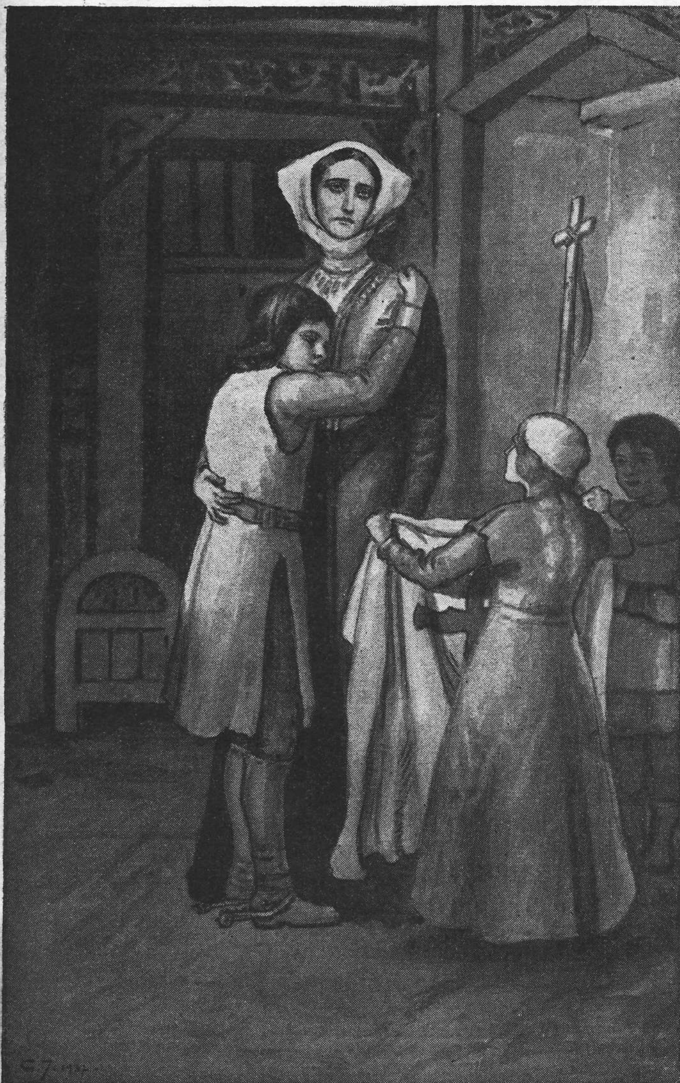
ŠTEFA JURKIĆ

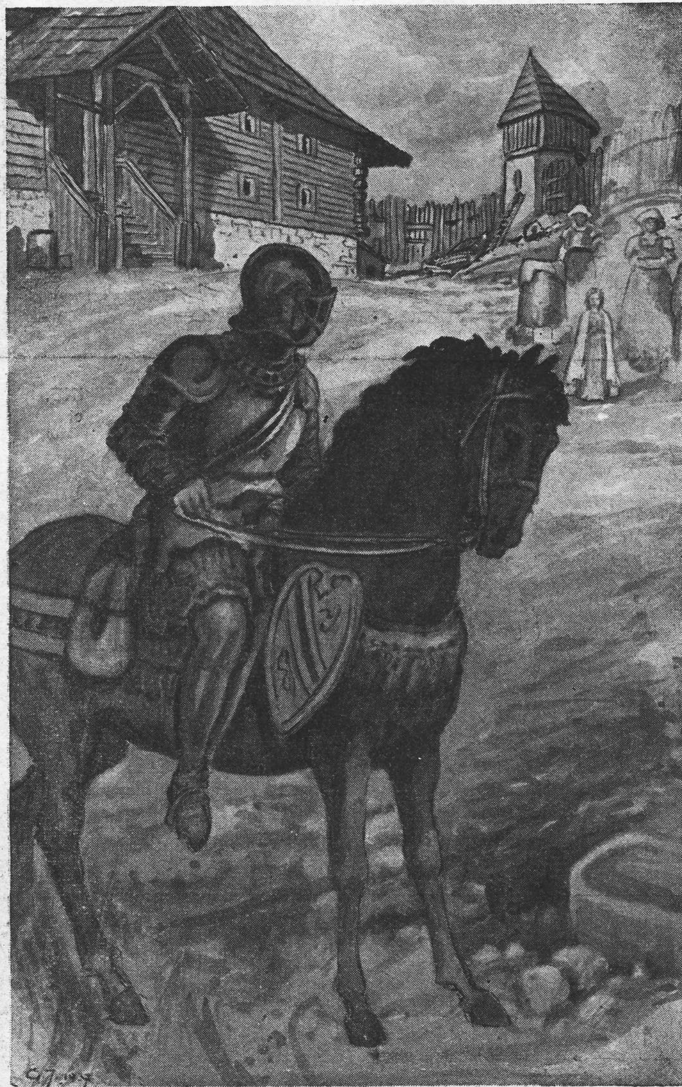
Slika dolje:

STJEPKO SE OPRAŠTA OD MAJKE, A MALA AGNEZA MU DONOSI KRIŽARSKI PLAŠT I ŠTAP

Slika dolje:

STJEPKO KAO NEPOZNATI VITEZ U OKLOPU DOJAŠI U DVORIŠTE SVOG BRATA PAVLA — Obje ilustracije od Gabrijela Jurkića

Film, o kojem se mnogo govori

OTAC VOJTJEH

Napisao Kuzma Moskatelo

PRVA LJUBAV VOJTJEHA I FRANTINE

VOJTJEH IZA REĐENJU PROLAZI KRAJ OCA I FRANTINE, koji su prekasno stigli, da ga iz sjemeništa odvedu kući

Ako češki film i slavenski film uopće sudimo po onom, što smo i mi dosad od tih filmova imali prilike vidjeti, sud mora biti vrlo pozitivan. Sjećam se čeških filmova »Pasoglavci«, »Pred maturu«, »Sveti Antun« (kod ovoga ženidba s rastavljenom nije u skladu s cjelinom) i dr.; pa ako još tome pridodamo i poljske filmove (na pr. »Ave Maria«), Slaveni se svoje filmske produkcije ne moraju stidjeti. Držim, da ne pretjeravam, ako kažem, da su nam slavenski filmovi i po sadržaju i po mentalitetu i po moralu i po jeziku mnogo bliži nego li američki, engleski, francuski ili njemački.

Što se tiče češkog filma, on se posljednjih dana još jače afirmirao među nama filmom »Otac Vojtjeh«. Za same predstave gledaoci živo, mnogi i riječju daju oduška proživljavanju prikazivanja, a izlazeći van nazivaju se međusobno imenima lica iz filma, Vojtjeha i Frantine. Tako reagiraju jedni, dok drugi napuštaju ozbiljna lica kino potreseni neobičnom jakosti iznesenog problema.

Nama je katolicima ovaj film posebno simpatičan, jer obrađuje problem svećeničkog zvanja i vjernosti zvanju, problem ljubavi, bračne vjernosti i obiteljske sreće — djece. Uz male nedostatke, koje, čini se, čovjek može pripisati nepažnji cenzure ili prevodioca naslova, film je i sadržajno besprikoran.

Kad mlada srca splete iskrena ljubav i kad je najednom prekida oporuka majke, ili opet ista ljubav stoji na putu sreći roditelja, vjernosti svećeničkom zvanju — tu je već takav zaplet, te režiser ima velik posao, da sve skladno riješi. A sve to je u ovom filmu izneseno zaista majstorski. Pa kad se tome još pridruži onakva gluma R. Wande i J. Stepničkove, gluma neodoljivog realizma života, koji traži svoje pravo na zadovoljenje, onda nije čudo, što gledaoci iskreno plaču nakon najpotresnijih prizora toga filma. Prekrasne prirodne snimke, vjerno iznesena idiličnost seoskog života živo se doima čovječje duše.

Film »Otac Vojtjeh« rađen je po romanu Jana Klecande, a izvelo ga je filmsko poduzeće A. B. u Pragu. U Zagrebu se daje u Central-kinu, koji je i filmovima »Lurd« i »Dječaci pjevači« doživio velik uspjeh. Mi smo radosni, što je eto i opet jedan izvrstan film i u Zagrebu svojim uspjehom dokazao, da zagrebačka publika sve više čezne za dobrim filmovima, jer su zli filmovi već dozlogrdili.

Taj film treba da se prikazuje i u svim hrvatskim gradovima. On nam govori više, življe i sugestivnije nego li mnoga knjiga ili govor. Govori kao živi primjer života, primjer, kojemu svako s poštovanjem iskazuje svoje priznanje.

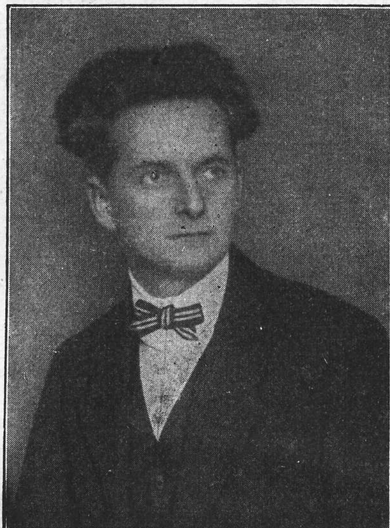
Slika lijevo:

PRIZOR S REĐENJA VOJTJEHA DVORECKOGA

Izvorni roman „Obitelji“

SITNA SREĆA

VESELA PRIČA O MALOME ČOVJEKU OVELIKOGA GRADA — NAPISAO DR VELIMIR DEŽELIĆ, SIN

DR VELIMIR DEŽELIĆ, SIN

Počinjemo donositi izvorni hrvatski roman »Sitna sreća«, najnovije djelo dra Velimira Deželića, sina. Pisac je to nazvao »veselom pričom o malom čovjeku ovelikoga grada«. U današnjoj bujici t. zv. »socijalne literature« i taj je roman iz radničkoga života, ali lijepoga, dobroga i kršćanskoga. Ipak, nije to nešto namješteno i sladunjavo s »buržujskim hapiendom«. To je niz prizora uzet iz života.

Pisac već više godina odilazi ljeti u mjestance Planinu, udaljeno nekoliko kilometara od velikih željezničarskih tvornica. Tu je malena radnička kolonija. I usred te kolonije pisac živi s radničkim obiteljima, razgovara s njima, motri ih i veoma se voljko snalazi, jer je sam najljepši dio svoje mladosti proveo među radnicima kod svoga djeda. U Planini napisao je dr Deželić »Sitnu sreću«.

Tko poznaje Deželićev način pripovijedanja — njegovu zbijenu, brzu i bujnu izmjenu slika — prepoznat će i u »Sitnoj sreći« njegov stil, ali će ga začuditi nova prpošnost i humor. Deželić je u svome reprezentativnom hagiografskom romanu »Sofiju odabra« (izdalo ga je Društvo sv. Jeronima g. 1927.) upotrebljavao sjajne i svečane boje crkvenih mozaika. U svome prvijencu, romanu »Feminist« (izdanje Knjižnice Dobrih Romana g. 1930., ali napisanom desetak godina ranije) Deželić je i kod ružičastih boja uzimao nijanse jesenjih anemona, mrazovih sestrica i svisvetskih krizantema. U »Sitnoj sreći« pisac radi s paletom sviju kričavih boja periferijskog vrtića. I kompozicija mu je naivno dražesna kao i gredice takva vrtića, zasađena s velikom ljubavi malih ljudi.

Glavni junaci Milko i Anica ne zaljubljuju se tek tokom romana. Oni su »sretno svoji« već na početku i žive i vesele se životu i... čitajte, pa ćete znati!

Kad smo već spomenuli »socijalnu literaturu«, nije na odmet znati, da je dr Deželić napisao »Socijalno pitanje« (1926.) i »Obnova društvenog poretka« (1934.)

Zahvalan sam svojim prvim susjedima, mladom tvorničkom radniku Frani Torkaru, njegovoj ženi Minki i njihovoj djeci maloj Mariji i Radivoju, što su mi svojim životom dali poticaj, da napišem ovu pripovijest.
U Planici, 1937. V D. s.

IZNEBUHA

»Anice, ženo, dođi, zagrli me! Jer sad ću ti reći nešto tako krasno, kao... kao... kao ono: kad sam ti rekao, da te volim, da te prosim, da te ovdje nazočnu hoću uzeti za svoju zakonitu ženu po običaju svete matere Crkve!«

To kliče Milko s praga, tek što je širom rastvorio kuhinjska vrata. Ne mari, slušaju li ga sustanari Kuštrebe, Vanići, Pavlini ili ma tko iz cijele zbirke partaja dvorišne trokatnice.

Anica je sva bijela od brašna, kako mijesi hljeb, ali mladi muž ne može sačekati, da se ona opraši i otre ruke. Hvata ženu oko pasa, i Anica mora brašnjave ruke stisnuti u šake, pa ovako stisnutih šaka ogrliti muža. Zaduhana je od miješenja i sva topla.

»Anice, slušaj i veseli se! Kupujemo zemlju!«

Mlada žena širi svoje svijetle, velike oči, koliko najviše može. Ne snalazi se.

»Aha!« smije se Milko držeći jednako svoju mladu ženu.

»Znam ja, ženo, što ti misliš o meni! Danas je subota, ja sam primio plaću, došao puna tri sata kasnije kući... Ti misliš, da sam ja negdje pio, da sam se opio, pa ti pjan pričam sve koješta! He?«

»Ne mislim, da si pio!« brani se Anica

»Na!« huče Milko u svoju mladu ženu. »Zar ne vonjam po rakiji?«

U Milkovu se dahu zaista osjeća rakija.

»Rakija ubija!« straši dubokim glasom nasmijani Milko svoju ženu. Sjeća je na ružni propagandni plakat, gdje zeleni pijanac s flašom rakije u ruci leži u rigolu ceste kao krmče.

Svojim grudima osjeća Milko kako Anici jako lupa srce. I još je obijesno draži. Izvrće sve svoje džepove na hlačama i kaputu, da pokaže ženi, kako danas nema baš nigdje subotnje plaće.

(A Milko svagda svoju plaću donosi kući... Tek nešto malo zadrži sebi za duhan. I svake subote oni zajedno rasporede troškove. Milko je tipograf, a Anica prisluži još ponešto vezenjem u Ženskoj Udruzi za narodno vezivo... Zato su sebi u svoje mlado kućanstvo nakupovali već koješta, a i uštedjeli su tri tisuće sedam stotina i pedeset dinara.)

»Nisam, Anice, pijan! Nego sam veseo, da bih skočio na stolac, na stol, na ormar. Veseo sam kao majmun u velikoj gajbi. A rakije sam malo gucnuo kod seljaka. Pili smo likovo na kaparu za zemljište. Svih sam četirista dinara plaće dao za kaparu.«

»Ništa te ne razumijem! Ništa ne razumijem!« tek što se ne ljuti Anica.

»Ne razumijem pravo ni ja sam, kako se sve to zbilo iznebuha!« priznaje Milko i oduševljava se: »Od tiskare će do zemljišta na Dugom Izbrešku biti sat hoda. Sat šetnje poljima van grada. Sat disanja punim plućima iza osamsatnog grbljenja uz lajnotajp i udisanja olovnih para.«

Anica je nestrpljiva. Malo prkosno otire brašnjave ruke u pregaču. Poklapa tijesto na stolu šerpenjicom. Škubi usta:

»Danas te baš ništa ne razumijem!«

»Dakle ću pričati sve lijepo, polako i redom, premda je u istinu došlo kao s neba pa u rebra.«

Milko se spušta na nisku klupčicu i posjeda uza se ženu. (Anica se spominje, kako je kao posve malena djevojčica na selu znala na takvoj klupčici sjedjeti kraj ognjišta i pričati s vršnjakinjama o koječem predivnom, što će jednom biti, ako bude...) Milko počinje zaista od samog početka:

»U tiskari smo svršili posao (oko dva sata, kao obično u subotu) i prali se i presvlačili. Mašinista, no naš kum Đuka, debeo kakav jest, stoji na jednoj nozi, tetura navlačeći hlačnicu, pa mi govori: — Sinko Milko, vidio sam ti jutros ženu na trgu.«

»A ja kuma nisam opazila!« upada Anica.

»On tebe jest! I dobro te je ogledao, te me prekorio zbog tebe!«

»Prekorio te? Zbog mene? Zašto?«

»Aha! Prepala si se? Nešto si na trgu radila, što ne bi trebalo. Priznaj, da si kriva!« Milko se u šali prijeti prstom.

»Nisam! Ne znam ništa! Tek sam ovo nešto šljiva kupila i skuhala pekmez. Nismo se dogovorili, ali bila je zgodna kupnja...«

»Dakle tako! Ti kupuješ bez prethodnog dogovora, ja kupujem bez dogovora, pa gdje nam je tu naš bračni sklad?«

»Reci!« požuruje Anica muža. »Reci, što te je to kum Đuka prekorio zbog mene?«

»Rekao je,« Milko baš podražava kumov glas, »rekao je: — Sinko Milko, što ti to radiš sa svojom ženom? Anica ti je nježnija i slabija, no što je bila kao djevojka... Osim ako očekujete nešto, pa da kumujem, kad sam vam već vjenčani kum?! — Ja sam kumu Đuki uzvratio: da ne, da ne znam. Jer i ne znam...«

Anica se crveni. Obara glavu i zaklopljenih očiju odmahuje: Ne...

Čas šutnje.

Milko gleda u tle i ne zapaža, kako se Anici kroz stisnute vjeđe protiskuje suza.

»Kum Đuka me pitao,« nastavlja Milko tišim glasom, »izlazimo li nas dvoje štogod na zrak i sunce? Idemo li na šetnju u prirodu? Ja sam mu odgovorio, da ne stižemo. Mlado nam je kućanstvo, pa se uvijek nađe posla po kući. Ti voliš udešavati i dotjerivati. A i ja! Stolarev sam sin, velim, pa mi je milo djeljati policu, škrinjicu, okvir za sliku.«

Milko privija Anicu k sebi:

»Još sam priznao kumu, da nam je lijepo kod kuće ovako zajedno: pričati i maziti se.«

»Valjda nisi to!«

»A kad smo primili plaće i odlazili iz tiskare, ide kum Đuka uza me i veli iznebuha: — »Sinko Milko, ja sam u tvojim godinama već gradio kućicu. Najmanju, drvenu, na dalekoj periferiji, ali prvo krov nad glavu, a tek zatim udešavaj ostalo, kako znaš i možeš!... Spavaj na tlima, jedi iz jedne zdjele, ali pod s v o j i m k r o v o m!... Jer u tuđem uređuješ, a oni tebi otkažu, pa seli!... Onda ti je u drugom stanu tvoja polica predugačka, za škrinju i mnoge slike nema zgodna mjesta, te ti to bacaš, a nabavljaš novo i trošiš i tratiš pare utaman, jer će ti jednog dana i opet otkazati i ti opet... A tek stanarina! Plaćanje je stanarine, kao da sipaš stotinjarke kroz otvoreni prozor u vjetar. Trideset dana prohuji za čas i eto prvog, pa plaćaj jadni stan iznova. A prvi se za prvim niže kao arak za arkom u našoj šnelpresi!«

»Pravo veli kum!« shvaća Anica. »Juri mjesec za mjesecom. Juri!«

»I najednom ćeš ti meni biti stara baba!« gura Milko svoju ženicu od sebe.

»A ti? A ti ćeš ostati vječno mlad?« ne da se Anica.

»Nego sad dolazi ono glavno!« upozorava Milko. »Kum je Đuka saznao, da neki seljak ima na Dugom Izbrešku nekoliko komadićaka lošije livade uz cestu, pa bi ih prodao. Te su livadice, reče kum, kao stvorene, da se na njima sagrade malene kućice! Nema tu dakako još gradske ulice s kanalizacijom, vodovodom i elektrikom, ali je zato zemlja jeftina i dokučiva!... I kum je Đuka mene odmah odveo na Dugi Izbrežak! A ja? Došao sam, vidio i oduševio se! Mjesto je divno! Šumica je odmah podno Izbreška, a nasuprot je Gora. Da poludiš od sreće!... Zakapario sam!... Na našem je zemljištu već stara trešnja i marelica i dvije šljive. Kum Đuka veli, da još jesenas uz donju među zasadimo breskve, jer breskva rodi već treću godinu. Kum će nam sam dati kalamljene presadnice!... Ah! Obuci se žurno! Pođi sa mnom! Vidi!«

»Idemo!!«

»Idemo!«

Zaboravljeno tijesto za kruh na stolu nabujalo, naherilo šerpenju, izvirilo. Smiješno je poput bećara sa šeširom naherenim na uho. I kao da se smije gledajući dvoje sretnika.

TO BI BILO: TO!

»Dugi Izbrežak! Svi istupiti, molim!« viče Milko kao na stanici kondukter, vadi rupčić, maše njime i otire znoj s lica.

Kao lokomotive sopte od brza hoda i on i Anica, i srca im lopoću.

Od same žurbe nisu čitavim putem stigli da razgovaraju. Milko je sve pogledavao sunce: ne će li možda zapasti prije vremena. Anica je strepila da se »ne probudi«, pa vidi, kako je sve to lažan san. (Jer ona češće usni nešto tako lijepo, i to baš pred svitanje i prije buđenja).

Milko pokazuje:

»Evo ovdje: tu malo ispred trešnje, pa tamo do iza marelice, i dolje do one šikarice. To bi bilo: to!«

Anici se još više čini, da sanja.

»Kum Đuka je izmjerio koracima. A seljak zna. Bit će oko pet stotina četvornih hvati.«

Mlada žena širi velike svijetle oči kao svagda, kad hoće nešto nejasno da shvati.

»A pogodi Anice, pošto je hvat? I što ćemo dati za svu tu zemlju?«

Anica se još ne usuđuje govoriti.

»Ne znaš pogoditi? Je li?« veseli se Milko. »Dakle ću ti ja reći... Hvat je po osam dinara... I mi svu tu zemlju dobivamo za četiri tisuće!«

»Četiri tisuće...« šapće mlada žena kao tiha jeka.

»Da!«

»Četiri tisuće traži Ženska udruga za sâm onaj jedan stolnjak, što sam ga zimus vezla.«

»A ja sam već dao četiri stotine dinara kapare. Ušteđeno imamo tri tisuće sedam stotina i pedeset. Dakle nam još i pretiče!«

»I ova bi zemlja mogla biti naša?« izgovara Anica kao bunovno.

»Ona će biti naša! Moja i tvoja!«

Mlada žena ne može vjerovati ni ušima ni očima. Gleda muža. Gleda ga u oči.

On vodi ženu za ruku nasred tratine.

Tada Anica nenadano brzo obuhvata muža obim rukama oko vrata i smije se i roni suze.

(»Krhko ko grlica, smije se moja curica...« — tako je nekako glasio stih, što ga je jutros Milko tipkao na lajnotajpu. Mjedeni su se kalupčići nizali u retke i matice se punile žitkim olovom. I otisnut će olovna slova crnom bojom na pero-laki papir, da budu knjižica lirike.)

Milku je toliko milo, da podiže Anicu u naručaj kao dijete i tepa joj:

»Mi smo svoji na svome. Svoji... svoji na svome...«

Ženica zaklapa oči i vjeruje, da je to onaj davno snivani događaj iz priče... Došao mlad junak. Oslobađa je od nečega. Nosi je u svoj dvorac na gori... A taj junak — to je upravo Milko. I baš onakav, kakvoga je prvi put vidjela u svome selu na izletu »Tipografa«. U potkovanim cipelama. U kratkim planinarskim hlačama. U zelenkastoj košulji zasukanih rukava. Ne suviše visok, ali plećat. Plavokos s dosta potšišanom kosom očešljanom prema gore.

Milko se pak spominje kinematografskog plakata, gdje neku mladu ženu otimlje i nekuda odnosi grdni čimpanza.

Mora se nasmijati tome. Grohotom se smije. U smijehu se spušta na koljena u travu. I ženu spušta na tratinu.

Oboje se smiju!

Što da se ne smiju? Mladi su! Ništa im ne smeta! Nitko ih ne gleda... do mjeseca. A on još nije pun, nego mu je tek jedno lice otečeno.

Milko upire prstom u mjesec i podražava glas kuma Đuke:

»Hej, sinko mjeseče! Što ti to radiš od sebe? Mnogo si mi blijed!... Nego ako možda ne očekuješ nešto? Pa da ti kumujemo!«

Anica se smije, kao da trese orahe. Trese ih bez kraja i konca, i nikako ne prestaje, da se smije.

Milko se uz nju smije na obroke.

I sve se više i više smiju svome vlastitome smijanju.

»Noćas, noćas...« hoće nešto Milko da rekne, ali ne može od smijeha.

Anica hvata nekako dah te lane:

»Da noćašnju noć prenoćimo ovdje!«

Kako Anica leži na travi miluje rukom tratinu.

Milko se nadvija, dotiče svojim licem ženin lakat, podvlačeći desnicu pod njezine pleći i pobojava se (gradsko dijete!):

»Da se ne prehladiš ležeći na zemlji?... I možda bi ipak bolje bilo, da se noćas vratimo kući, pa da svu sutrašnju nedjelju provedemo ovdje?... Od zore do mraka na našem Izbrešku!«

Mlada se žena uspravlja nešto sporo.

Muž požuruje:

»A zar ti, Anice, nisi još nimalo gladna?«

»Joj!« prepada se žena: »Pa ti danas nisi ručao! A spremila sam valjuške od šljiva...«

»Što sam gladniji, više će mi prijati... ako baš i nije najuspjelije skuhano. Glad je najbolji kuhar!«

»No!« vrijeđa se mlada žena: »Zar ja tebi ne kuham dobro?«

Muž se brzo ispravlja:

»Tvoje valjuške od šljiva jeli bi anđeli, kad bi imali zube! A pregrijani, malo preprženi na masti, još su bolji. Kad pod zubima hrusne prepečeno krumpirovo tijesto, a ustima se razlije meka šljiva...«

Milko pogleda voćke i ljuti se:

»Gle lopova! Obrao je sve šljive s oba stabla. Kad je samo stigao?«

Anica misli:

»Možda ćemo sutra po suncu naći još koju šljivu za zasladu.«

»Našu šljivu!... Gađat ću je kao šegrt kamenom, grudom zemlje, ili ma čime sa ceste.«

»Uh!« domišlja se najednom Anica: »Uh, što li će biti od moga tijesta za hljeb?«

»Čeka te na stolu!« draška je muž. »Ako mu nije dojadilo, pa se nadiglo, spuznulo sa stola i odgmizalo u pećnicu... Tek kako će se vatra sama podržavati da ispeče kruh?«

»Ti ništa ne shvaćaš ozbiljno!«

»Ja se nikad ne uzrujavam zbog sitnica, a sve je na ovome svijetu sitno prema diki nebeskoj!«

»Idemo kući!« predlaže sada Anica i ponavlja Milkove riječi: »A sutrašnju ćemo svu nedjelju provesti ovdje. Od zore do mraka na našem Izbrešku!«

(Nastavit će se).

USPOMENE NA VELIKOGA HRVATSKOG METROPOLITU

IZA SMRTI ZAGREBAČKOGA NADBISKUPA DRA ANTUNA BAUERA

(Nastavak)

Napisao Dr Josip Andrić

U posljednja dva broja prošloga godišta »Obitelji« donijeli smo prvi dio ovih uspomena na nedavno preminuloga hrvatskog metropolitu dra Antuna Bauera, a sada evo donosimo drugi dio tih uspomena iz dnevnika našega glavnog urednika.

27. studenoga 1930.

Golema je razlika između današnjeg života i života prije svjetskog rata. Novom životu i novim prilikama prilagodilo se i Hrvatsko Književno Društvo sv. Jeronima nastojeći svojim proširenim djelovanjem udovoljiti i mnogostrukijim i većim duševnim potrebama Hrvata katolika, nego što su bile one prije dvadesetak i više godina. No kao što svako novo nastojanje nailazi na otpor onih, koji se drže onoga, »pleti kotac ko i otac«, tako i sve razgranjeniji svetojeronimski rad ima svojih protivnika. Njihovi prigovori dopriješe i do samog nadbiskupa Bauera, pa je on sam danas kao pokrovitelj Društva sv. Jeronima došao na našu odborsku sjednicu, da se informira o svem našem radu.

»Mnogi vašem radu prigovaraju,« govorio nam je nadbiskup. »Dobio sam evo čak i anonimnu pritužbu. Nemojte misliti, da ovaj moj dolazak znači, da ja odobravam onima, koji vam prigovaraju. Što ja o tome mislim, neka vam posvjedoči to, da sam onu anonimnu pritužbu bacio u koš. Ali razni prigovori vašem radu doveli su me eto ovamo, da me potanko informirate o svom radu, pa da taj rad znam braniti. ako mi još tko dođe...«

Svom pomnjom praktičnoga duha, koji ne pušta s vida idealne ciljeve, saslušao je nadbiskup Bauer sve naše izvještaje. O nekim je stvarima i sam iznosio svoje mišljenje. A na koncu je rekao:

»Hvala vam, što ste me o svem svom radu tako potanko izvijestili. Sasvim sam zadovoljan s vašim radom. Nastavite samo tako!«

I opet se očitovao veliki, savremeni duh velikog nadbiskupa te ljubav njegova za najveće hrvatsko katoličko kulturno društvo, kojemu je on pokrovitelj. Opet smo imali prilike uvjeriti se, da u njemu imamo doista velikog zaštitnika.

Početkom siječnja 1931.

Spremamo prvo hrvatsko hodočašće u Svetu Zemlju. U kolovozu 1914. onemogućio je svjetski rat hrvatsko hodočašće, kojemu je pokrovitelj bio hrvatski metropolita dr Antun Bauer. Njega smo zamolili, da bude pokrovitelj i ovoga hodočašća. Privolio je zajedno s nadbiskupom o. Rafaelom Rodićem, koji i sam ide s nama u Svetu Zemlju. Kanim napisati knjigu o tom hodočašću.

U Jerusalemu 1. lipnja 1931.

Kad smo danas prvi put stupili pred Spasiteljev grob, u bujici se osjećaja sjetismo sviju dragih u domovini. Među njima posebno i prvog pokrovitelja ovog našeg hodočašća hrvatskoga metropolite dra Antuna Bauera, neka ga Spasitelj još dugo uzdrži i sačuva hrvatskom narodu, kojemu je u ova teška vremena nenadoknadiv otac i zaštitnik...

U Korintskom zaljevu 13. lipnja 1931.

Iz ovog zaljeva, u kojem se sjećamo slavne kršćanske pobjede, izvojevane nad Turcima kod Lepanta 7. listopada 1571., poslali smo vraćajući se iz Svete Zemlje radiogramom čestitku hrvatskome metropoliti dru Antunu Baueru k njegovu imendanu. Obradovat će se videći, da mi hodočasnici, koje je uzeo pod svoje okrilje, na nj mislimo i Bogu se molimo za nj na ovom svetom putu, s kojega se vraćamo s bezbrojem uspomena, doživljaja, milosti i radosti u domovinu.

U Zagrebu 17. lipnja 1931.

Nadbiskup Rodić predveo je vodstvo hodočašća na povratku iz Svete Zemlje hrvatskome metropoliti Baueru, da mu zahvalimo na pokroviteljstvu i podastremo izvještaj. Primio nas je u nadbiskupskom vrtu pod jednim krošnjatim stablom i počastio nas je pivom.

Kad mu je nadbiskup Rodić na spomen ovog hodočašća predao raspelo, doneseno iz Jerusalema, razdragano ga je primio u ruku, zagledao se u nj i pobožno ga poljubio. Zatim nas je ispitivao, kako je bilo na hodočašću. Morali smo mu potanko pripovijedati, a onda je na koncu rekao:

»Ah, ja nažalost svojim zemaljskim očima ne ću vidjeti Svete Zemlje. Zemaljski Jerusalem vidjet ću samo iz nebeskoga Jerusalema...«

13. kolovoza 1931.

Nadbiskup Bauer prihvatio je pokroviteljstvo nad akcijom za gradnju hrvatskog oltara u Jerusalemu, koja je još u Svetoj Zemlji meni povjerena, da je organiziram. Pokroviteljstvo hrvatskoga metropolite daje toj akciji velik moralni oslon, pa će Bog dati, da bude i uspješno provedena.

3. prosinca 1931.

Danas sam s predsjednikom Društva sv. Jeronima Ljudevitom Knežićem bio kod nadbiskupa Bauera. Donijeli smo mu uvezane najnovije jeronimske knjige. Posebno sam mu predao svoju putopisnu knjigu »U Kristovoj domovini«, posvećenu obojici pokrovitelja ovogodišnjeg prvog hrvatskog hodočašća u Svetu Zemlju. Sa zanimanjem je pregledavao knjige i zanimao se za njihove pisce i za uspjeh njihova širenja.

U Sarajevu 2. lipnja 1932.

Stigao sam ovamo na euharistijski kongres. Istim vlakom dovezao se i nuncij Pellegrinetti. Iza Zenice primio me je u svom salonskom vagonu. Zadržao me je oko jednog sata u razgovoru zanimajući se za sve pojave u hrvatskom katoličkom životu, koji, vidi se, živo prati.

Iza svečanog dočeka nuncijeva posjetio sam vrhbosanskog nadbiskupa dra Ivana Ev. Šarića.

Vrlo srdačno primljen bio sam pozvan s nadbiskupovu stolu i na objed, kod kojega su bili i svi biskupi, koji su stigli na kongres. Uz hrvatskoga metropolitu dra Bauera sjedio je ljubljanski biskup dr Jeglič, koji je prije, nego što je postao biskup, bio sarajevski kanonik.

Nadbiskup Bauer bio je iza objeda vrlo dobro raspoložen. Kako se razgovor kretao o nadbiskupu Štadleru, komu će na ovom kongresu biti u katedrali otkriven spomenik, najednom ustane nadbiskup Bauer kod stola i stane govoriti:

»Kad se g. 1882. pročulo, da je dr Josip Štadler imenovan sarajevskim nadbiskupom, sve se svećenstvo zagrebačke nadbsikupije veselilo, jer su poznavali njegovu veliku pobožnost i požrtvovnost u radu. Tada sam ja bio na naukama u Beču. Jednoga dana eto ti Štadlera u Beč: došao je da se predstavi nunciju i vladi te da obavi potrebne formalnosti u vezi s njegovim odlikovanjem za nadbiskupa. Stigavši u Beč došao je k nama u Augustineum. Nas nekoliko Hrvata bili smo baš na hodniku. Sve nas je izgrlio. Sa mnom i drom Borošom odvezao se Štadler u jednoprežnoj kočiji k ministru Slaviku. Dok je bio kod ministra, ja i Boroša smo ga čekali. Najednom eto Štadlera i ministra, zajedno izlaze iz ministarstva i sjedaju u svečanu kočiju, koja ih je čekala. Odvezli su se k ministru financija. Vrativši se pripovijedao nam je Štadler, da ga je ministar pitao:

‚Imate li novaca?'

‚Imam šest stotina forinti,' odgovorio mu je Štadler.

‚To nije ništa,' ministar će.

I dali su Štadleru 4000 forinti, od kojih je svakom od nas dao po jedan dukat. Za taj dukat kupio sam sebi cipele, jer su mi baš trebale. Da nije Štadler postao nadbiskup, ne znam, kako bih tada došao do novih cipela.

No Štadler je trebao da ode i kralju. Prije te audijencije ušao sam u njegovu sobu i našao ga, kako se sam brije. I vidio sam, da ima poderane hlače. Odijelo je za audijenciju dobio od zagrebačkog nadbiskupa Mihalovića, a ja sam mu posudio svoj cilinder. I tako se nekako opremio, da je mogao otići kralju.

Svih onih dana, što ih je Štadler proboravio tom zgodom u Beču, bili smo svaki dan kod njega. Jedne nas je večeri poveo sa sobom na večeru u jednu gostionicu. Počastio nas je ribom. Poslije večere pozovem kelnera, da donese cigara. Uzmem dvije cigare, dam kelneru forintu, a on mi vrati 40 krajcara. Kad je to Štadler vidio, reče:

‚Takve skupe cigare ja ne pušim.'

I morao sam ih popušiti sam.

Jednog dana nam je Štadler rekao, da je sebi već izabrao prvoga kanonika. Dok je Štadler naime bio dekan bogoslovskog fakulteta u Zagrebu, jedan se slovenski svećenik natjecao za sveučilišnog profesora, ali su ga odbili. No Štadler ga je upamtio. Kad se vraćao iz Beča, ode k njemu u Ljubljanu. Lijepo se pozdravili, a onda ga Štadler pozove, da zajedno izmole krunicu. Kad su je izmolili, reče mu Štadler: ‚Izabrao sam vas za svog prvoga kanonika.' A znate, tko je taj prvi Štadlerov kanonik bio? Evo ga tu do mene!« pokaže nadbiskup Bauer na biskupa Jegliča te završi tim te svoje uspomene na nadbiskupa Štadlera.

Dok ih je govorio, ja sam ih bilježio...

U Dublinu 24. lipnja 1932.

Poslije današnje sjednice hrvatske sekcije na svjetskom euharistijskom kongresu poslali smo iz irskoga glavnoga grada i pozdrav hrvatskome metropoliti nadbiskupu Baueru...

U Zagrebu 7. travnja 1933.

Donio sam danas nadbiskupu Baueru proglas, koji je sastavio župnik sv. Marka dr Rittig u zajednici sa mnom o velikom zamišljenom hodočašću u Svetu Zemlju prigodom ove Svete Godine Spasiteljeve smrti, s molbom, da ga pot-

HRVATSKI METROPOLITA DR ANTUN BAUER U KAŠTELU STAROM U DALMACIJI GODINE 1932.
sa svojim tadanjim ceremonijarom drom Alojzijem Stepincem, koji nije ni u snu slutio, da će postati njegov nasljednik na stolici zagrebačkih nadbiskupa i hrvatskih metropolita

piše. Nadbiskup je pomno naglas čitao proglas, najednom se zaustavi kod mjesta, gdje je bilo napisano, da će i on poći s tim hodočašćem.

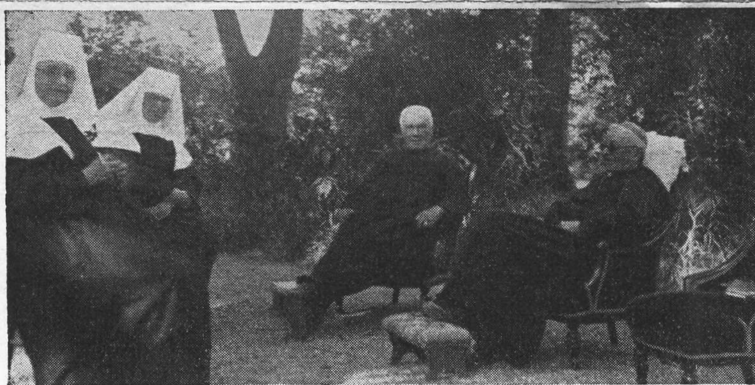
»To je previše rečeno,« nadbiskup će. Uzeo je pero, prekrižio dosadašnje riječi i upisao ove: ‚Bit ću sretan, ako se i ja, premda star, budem mogao pridružiti tom hodočašću.' Zatim ga je potpisao.

U Palermu 7. svibnja 1934.

Ne znam ni sam, kako sam se evo na ovom dalekom krasnom jugu u glavnom gradu Sicilije u razgovoru s nekim suputnicima sjetio i nadbiskupa Bauera. Raspreo se dosta zanimljiv razgovor o njegovu značenju i o tom, kako on već dugo čezne za dobrim nasljednikom. Otkuda takve misli i takvi razgovori baš na Siciliji?

3. lipnja 1934.

Zagrebački nadbiskup Bauer dobio je napokon dugo željenoga koadjutora. Kad je neki dan uoči Tijelova proletjela Zagrebom vijest, da je

Slika lijevo:
NADBISKUP DR ANTUN BAUER NA ODMORU U LUŽNICI
Slika iz godine 1935. Foto Cvetan, Rim

nadbiskupom koadjutorom imenovan mladi nadbiskupov ceremonijal dr Alojzije Stepinac bilo je neopisivo iznenađenje. Kad je danas odbor Društva sv. Jeronima išao da se pokloni novom nadbiskupu, prošao je hodnikom nadbiskupskoga dvora, dok smo čekali, stari hrvatski metropolita. Na licu mu se vidi zadovoljstvo. Dobio je pravog nasljednika.

Prijatelj iz Kaštela Stjepan Katalinić šalje mi danas malu fotografiju, na kojoj je nadbiskup Bauer fotografiran sa svojim ceremonijarom Stepincem za svog boravka u Kaštelu Starom g. 1932. Toj se fotografiji veoma radujem.

21. svibnja 1935.

Približujemo se ostvarenju hrvatskog oltara u Jerusalemu. Danas sam preuzvišenom hrvatskome metropoliti dru Antunu Baueru kao pokrovitelju podnio izvještaj o gradnji jerusalemskog oltara u čast bl. Nikole Tavelića i pokazao mu sliku Kerdićeva modela. Preuzvišeni je sve sa zanimanjem saslušao, a onda podigao ruku na blagoslov i rekao:

»Odobravam i blagoslivam to lijepo djelo!«

U Kamniku 4. kolovoza 1935.

Došao sam, da pohodim svoju kćerku Ranku, koja se ovdje nalazi na ljetovanju kod časnih sestara milosrdnica. U istoj kući časnih sestara boravio je posljednja dva tjedna hrvatski metropolita dr Antun Bauer. Čuvši nakon svog dolaska za moju kćerku zanimao se nadbiskup za nju. Jutros sam se sa svojom kćerkom poklonio preuzvišenom u njegovoj sobi.

»Kako ste zadovoljni s oporavkom vaše male?« upita me. »Kažu mi časne sestre, da je ona dobra djevojčica. Budi uvijek dobra!« obrati se k njoj i pruži nam ruku, na kojoj poljubismo biskupski prsten.

Oko 9 sati čekao je auto nadbiskupa, da se odveze u Stičnu. Kad je nadbiskup dolazio u pratnji Msgra dra Andrije Spiletka prema autu, fotografirao sam ga. Nato se oprostio i odvezao . . .

U Zagrebu početkom rujna 1935.

Nadbiskup Bauer izdao je okružnicu o bl. Nikoli Taveliću i o njegovu jerusalemskom oltaru. Time je hrvatski metropolita udario temelj širenju štovanja tog hrvatskog jerusalemskog mučenika nesamo u zagrebačkoj nadbiskupiji, nego i po svim hrvatskim krajevima.

U Požegi 10. listopada 1935

Kad sam se — došavši amo na proslavu stote godišnjice požeške kolegije — prijavio nadbiskupu Baueru, koji je i sam stigao na tu proslavu, upita me:

»A otkud vi ovamo?«

»Kao stari požeški kolegijaš . . .«

Moje popodnevno predavanje na akademiji slušao je pažljivo. Kako je biskup Alagović osnivač ovog zavoda, samo od sebe mi se nametnulo u predavanju, te spomenuh i onu zgodu iz Trnave g. 1929., kad su došli rođaci Alagovićevi, da se poklone hrvatskome metropoliti. Vidjelo se, da je nadbiskupu ta uspomena draga.

11. veljače 1936.

Osamdesetu godišnjicu života hrvatskoga metropolite dra Antuna Bauera proslavila su danas sva hrvatska kulturna društva svečanom spomenicom, koju mu je predala deputacija od kojih pedeset predstavnika sviju hrvatskih kulturnih društava. Kad je iza čestitanja deputacija otišla, ostali smo još mi odbornici Društva sv. Jeronima, u ime kojega je predsjednik Msgr Rožić izrekao posebnu čestitku. Stari nadbiskup sjedeći je slušao, nasmiješio se i samo rekao:

»Hvala vam na svim iskrenim željama. A ja sam imam samo jednu još želju, da me Bog dragi što prije primi k sebi . . .«

Početkom ožujka 1936.

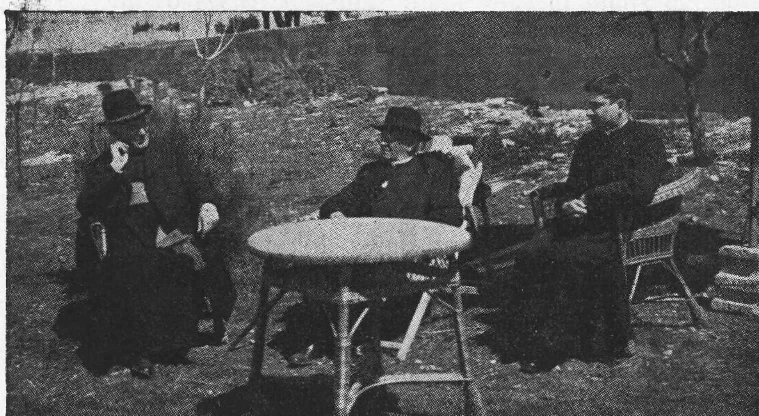
Imenovan od nadbiskupa Bauera i nadbiskupa Stepinca dijecezanskim povjerenikom za Svjetsku izložbu katoličke štampe u Vatikanskom Gradu primio sam se teške zadaće, da organiziram hrvatski dio te izložbe. Referirao sam hrvatskom metropoliti o nacrtima za uređenje te izložbe, koje je preuzvišeni odobrio. Ujedno sam zamolio, da otvori izložbu Svete Zemlje.

14. ožujka 1936.

U 11 i četvrt sati prije podne otvorio je u umjetničkom paviljonu zagrebački nadbiskup Bauer prvu hrvatsku izložbu Svete Zemlje. Pred oltarom bl. Nikole Tavelića, sagrađenim za Jerusalem, pozdravio ga je Msgr dr Josip Lončarić kao jedan od bivših hodočasnika iz Svete Zemlje. Zatim sam preuzvišenom protumačio cijelu izložbu. Cijeli sat se zadržao na izložbi pomno razgledavajući sve njene pojedinosti i prateći sa zanimanjem moje tumačenje. Najedamput će mi:

»Odakle vi to sve tako potanko poznajete?«

To je pitanje bila pohvala, za koju sam bio vrlo zahvalan, pogotovu kad sam vidio, kako nadbiskup zadovoljan odlazi s izložbe.

Slika lijevo:
NADBISKUP BAUER I SPLITSKI BISKUP BONFFAČIĆ
u Supetru na Braču g. 1935. Desno na slici svećenik Cvetan, pratilac nadbiskupa Bauera. Njegova je i ova snimka

OBITELJ

ILUSTROVANI TJEDNIK
ZA HRVATSKU PORODICU

1937

IZDAJE KONZORCIJ KUĆE DOBRE ŠTAMPE U ZAGREBU
GLAVNI UREDNIK DR JOSIP ANDRIĆ
JERONIMSKO IZDANJE 538

S A D R Ž A J

R O M A N I

N O V E L E

DJEČJE I NARODNE PRIČE

P J E S M E

P U T O P I S I

Č L A N C I

R U B R I K E

Kulturni pregled (književnost, kazalište, glazba, film, radio), Naš dom, Tjedni kalendar dobre domaćice, Što se dogodilo u svijetu?, Događaji, Anegdote, Šale, Dobrijanove zgode i nezgode.

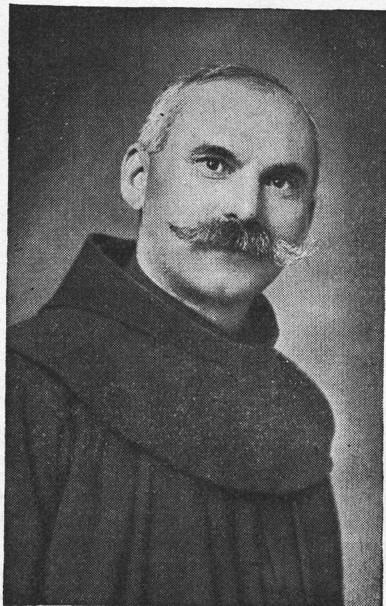
NASLOVNE SLIKE

Kroz godinu 1937. »Obitelj« je donijela velik broj slika iz najrazličitijih područja: umjetničke, iz domovine, iz svijeta, događaji, portreti, filmske slike, moda itd. Dobar dio tih slika služi kao ilustracija člancima i pripovijestima. Ovdje iznosimo samo:

Slike na naslovnima stranicama: Br. 1. Sretna obitelj (Naslikao V. Mirosavljević). — Br. 2. Mali glumac Petar Bosse u filmu »Uličica do raja« (Kleinlein-film). — Br. 3. Kostajnica u snijegu (Naslikao V. Šipek). — Br. 4. Sveta Agneza (Naslikao C. Dolci). — Br. 5. Nevinost (Kapitolijski muzej, Rim). — Br. 6. Amerićanka na zimskom izletu. — Br. 7. Aleksandar Puškin (Naslikao J. Serow). — Br. 8. Papinska akademija znanosti u Rimu. — Br. 9. Filmska glumica Jeanette Macdonald. — (Foto M. G. M.). — Br. 10. Mali Gerard i Bernardica. Prizor iz filma »Lurd« (Foto P. A.). — Br. 11. Marlena Dietrich u filmu »Alahov vrt« (Pan film). — Br. 12. Princ Ruprecht Falački (Naslikao Van Dyck). — Br. 13-14. Uskrs (Naslikao Lyanka). — Br. 15. Djevojčica (Naslikao Velasquez). — Br. 16. Lilian Harvey (Foto Ufa). — Br. 17. Seljačka kuća s raspelom (Naslikao V. Šipek). — Br. 18. Majčino srce (Foto Paramount). — Br. 19. Vatikanski grad. — Br. 20. Proljeće na selu, (Foto S. Dokušec). — Br. 21. Obitelj engleskoga kralja Đure VI. — Br. 22. Filmska glumica Zarah Leander (Foto Ufa). — Br. 23. Silvija Sidney u divljoj šumskoj prirodi (Foto Ufa). — Br. 24. Južnjački krajolik. — Br. 25. Narodne nošnje iz Posavskih Brega (Foto Dabac). — Br. 26. Bosanski hadžija (Naslikao Gabrijel Jurkić). — Br. 27. Sjetno raspoloženje glumice Mady Rahl (Foto Kleinlein). — Br. 28. U vrijeme žetve (Foto Avala). — Br. 29. Među alpinskim cvjećem (Foto Z. I.). — Br. 30. Slavenska crkva u Jerusalemu (Naslikao Anatol Sergejev). — Br. 31. Među lišćem. — Br. 32. Spomenik Braći Radićima (R. Frangeš-Mihanović). — Br. 33. Sinjsko polje (Foto Lj. Griesbach). — Br. 34. Djevojačka glava. — Br. 35. Pobuna na brodu Bountu (Foto Kosmos film). — Br. 36-37. Spomenik Đuri S. Deželiću. — Br. 38. Trpanj na Pelješcu (Foto Lj. Griesbach). — Br. 39. Sveti Jeronim (Naslikao Domenichino). — Br. 40. Nadbiskup Dr A. Stepinac na Jordanu. — Br. 41. Filmska glumica Norma Schearer (Foto M. G. M.). — Br. 42. Tišina na alpskom jezeru (Foto Zlata Ivanković). — Br. 43. Djevojčice iz Nazareta nose vodu (Foto Dr. J. Andrić). — Br. 44. Jutro u alpskim visinama. — Br. 45-46. Bl. Nikola Tavelić (Kip od Mile Vod). — Br. 47. Ruđer J. Bošković. — Br. 48. Filmska glumica La Jana (Kleinlein film). — Br. 49. Crvenkapica. — Br. 50. Mladi i mlada iz Vrlike (Foto T. Dabac). — Br. 51. † Nadbiskup Dr A. Bauer (Naslikao M. K. Crnčić). — Br. 52. Virginia Gray (Foto M. G. M.).

PISCI JERONIMSKIH KNJIGA ZA GODINU 1938.

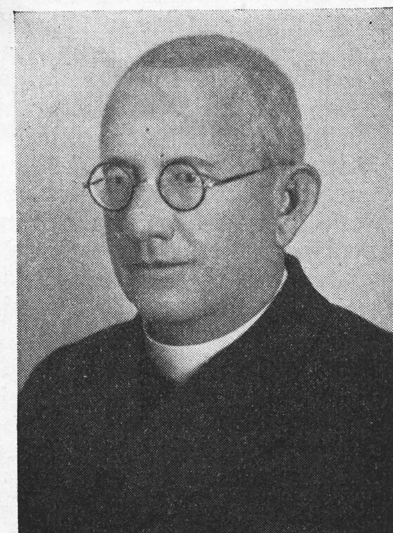
Knjige Hrvatskoga Književnoga Društva sv. Jeronima, što ih ono izdaje svake godine za svoje članove, jesu kulturni događaj, na koji opozorujemo svu hrvatsku čitalačku javnost.

FRA LEONARD ČUTURIĆ,
pisac pripovijesti „Marijan i Emina"

NEDJELJKO SUBOTIĆ,
pisac knjige pripovijesti „Dvije golubice"

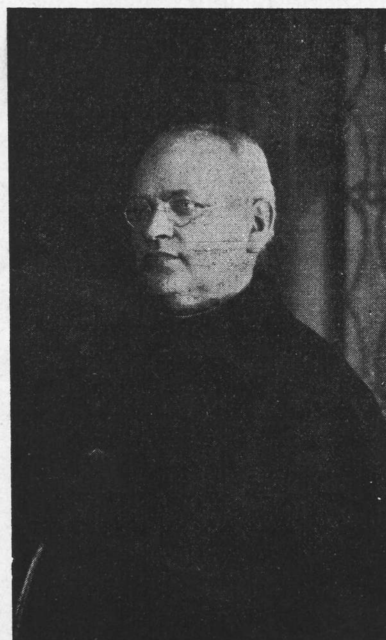

DR FRANJO LASMAN,
pisac ličkih pripovijesti „S onu stanu Kapele"

Slika lijevo:
DR FRA BONIFACIJE PEROVIĆ,
pisac knjige „Komunizam"

Slika dolje:
O. IGNACIJE RADIĆ,
pisac knjige „Budi pobožan"

UČITELJ STJEPAN GORUPIĆ,
pisac knjige „Ban Jelačić"

Slika lijevo:
DR MILAN IVŠIĆ,
pisac knjige „Društveni život na selu"

Prevedeni roman „Obitelji"

RUŽE ZELENOG OTOKA

ROMAN IZ IRSKE PROŠLOSTI — NAPISAO SAMUEL LOVER

I.

U sakrivenom kraju Južne Irske u blizini divljih brda i romantične rijeke vodila je malena stramputica u malenu naseobinu, gdje je na kraju malene zakutne ulice, obrubljene lijeskovom živicom, stajala kućica, koja bi u Engleskoj predstavljala siromašno prebivalište, a za Irsku je bila posve udobna, ako si je usporedio s razrušenim kolibama, u kakvim još danas živi veći dio irskog seljačkog naroda. Stijene su joj bile iz blata, prag i prozori iz kamena i upravo tako dimnjak, koji ćeš rijetko naći na irskim kućicama. Dimnjak zamjenjuje naprosto luknja na krovu. Prozori nijesu bili stakleni, jer bi to bilo previše, ta irski seljak ne zahtijeva, da kroz takve otvore, kojima kažemo prozori, ulazi dovoljno svijetla, nego je zahvalan, ako bar zaustavljaju vjetar. Komad daske ispunjuje jednu polovicu prozora, dok je njen susjed smeđ papir, iznutra ukrašen možda stihovima iz balade, koja priča, kako

»Mornar je prosio seljačku kćer,
koja na bližnjem je otoku bila,«

ili možda štampanom slikom sv. Patrika, koji progoni zmije, ili slikom Djevice Marije u živim bojama, koju bi svaki, kad je prvi put vidi, smatrao za

»Kraljevu kćer, koja došla je u grad
s crvenim krilom i zelenom haljinom.«

I premda prozori nijesu bili prozirni i pod nije bio drven, ipak je to bio čedan kućerak. Njegovo je tlo bilo čisto i suho, krov od slame dobar. Ormar s pretincima u sobi bio je dobro založen poluporcelanom, osim toga bile su u sobi još dvije ili tri stolice i nekoliko tronožnih stočića, kolovrat, znak mira i dobroga vladanja, jedan jedini željezni lonac, ali svakako više nego jedna postelja i još jedan od onih ormara s policama, koji imadu štampane zastore s najživljam uzorcima. U spavaćoj sobi bilo je također zrcalo, na kojemu je bio odlomljen samo jedan ugao i koje je po sredini bilo samo triput raspuknuto. I da se tom najdragocjenijom komadu pokućstva ne bi nanijela još veća šteta — kažem najdragocjenija, jer je u kući živjelo lijepo djevojče, koje se svake nedjelje ujutro htjelo u njem pogledati, da li je dobro namjestilo šešir, da bi bilo lijepo prije nego pođe u crkvu — da se ne bi nanijela veća šteta kažem, bilo je to odlično zrcalo utisnuto u zid i naokolo ograđeno okvirom od malte te ukusno ukrašeno štapićima, koje je napravila vješta ruka samoga Rorya O'Mora, genija zidarske žlice. Taj je dar Rory O'More baštinio, jer je njegov otac bio zidar, kako su to svjedočili prag iz sječenoga kamena, prozori i dimnjak kućice, koje je Roryev otac napravio sam za sebe.

Kad kažem, da je Rory bio genij u uporabi zidarske žlice, ne mislim kazati, da se bavio obrtom svojeg oca. Ne nije, to je bio naravan dar, koji Rorya nije držao u zamkama umjetnosti, ta za te nije mario već iz običaja, to je najbolje dokazivalo to, kako je ugradio zrcalo, koje nije bilo ni okomito ni vodoravno ni ravno. Odraz u pojedinim dijelovima zrcala je bio različit, tako da se slika svakog predmeta, koji se u njem zrcalio, vidjela potpunoma nakazna, i zato je bilo i tvoje lice, ako si vjerovao zrcalu, potpuno savinuto poput rogova ovna.

Međutim Mary O'More, premda je bila nedužna kao svaka djevojka u selu, ipak nije vjerovala, da je njeno lice nakazno. Ali je zato pred zrcalom trpio jadan Rory. Koliko se mučio, kad se pred njim brijao! Ali sve je muke svaljivao samo na britvu, premda je svemu zapravo bilo krivo samo zrcalo. Kad je naime htio da obrije gornju usnu, bilo je pogibeljno, da zahvati nos ili da odreže komad brade. Koliko mu je vremena oduzimalo to zrcalo! Ali što zato, ta događalo mu se konačno kao i drugim ljudima, koji se tako rado previše zaustavljaju pred njim!

Čemu da još opisujem kućicu, kad nitko ne mari za popis njenog pokućstva, a ja također nijesam ni licitator ni sudski pandur. Rekao sam, da je Roryev otac bio zidar. Njegova je majka sada bila udovica. Bijedni O'More! Za cijelog je svog života polagao kamenje, konačno su položili i preko njega kamen! I tad je Rory s dječjom pobožnosti pošao da u kamen ureže križ, pod križ slova IHS i pod sve to ovaj natpis:

»Moli za dušu Rorya O'Mora. Requiescat in pace.«

Taj je natpis bio Roryev prvi pokušaj u nadgrobnom kiparstvu i radi neiskustva u umjetnosti nije mu se posrećio. Rory je naime bio veoma odan duši svog oca, pa je tu riječ htio osobito naglasiti. U prvi je redak morao postaviti riječ »soul«, što u engleskom jeziku znači duša, odnosno u njegovom narječju »sowl«. Kad je to radio, klesao je tako velika slova, te mu nije ostalo dovoljno mjesta, da riječ sowl završi u istom retku, pa ju je za to dijelio. U

prvom je retku ostavio SOW, što znači svinja, u drugi je redak prenio slovo L. I riječ »requiescat« je dijelio tako, da je u zadnji redak uklesao samo CAT, što znači mačka. I tako je svaki na nadgrobnom kamenu staroga O'Mora čitao ovo:

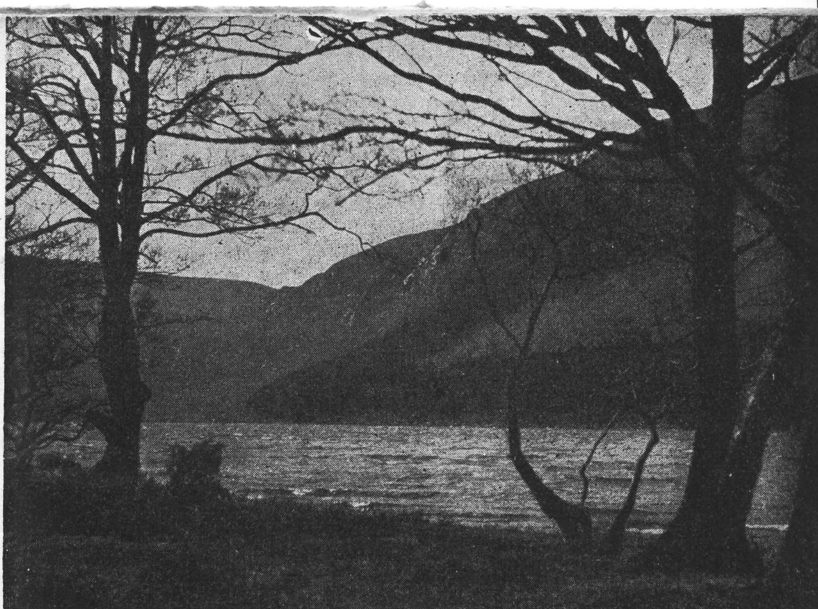
»Pray for the SOW
L of RORY O'MO
RERE QUIES
CAT IN PACE.«

Njegov je dobri sin dakle napisao, neka svaki, tko prođe mimo, moli za svinju mjesto za očevu dušu i u zadnji je redak natpisa unio još mačku.

Takav je eto bio Roryev prvi pokušaj u tim stvarima. I usprkos tome, da su se ljudi smijali toj umjetnini, suze jadnoga Rorya natapale su svako slovo, i u taj je kamen bila uklesana veća odanost nego u dragocjene moderne nadgrobne spomenike. Premda se nitko nije mogao uzdržati od smijeha, kad je čitao taj besmisao, ipak su svi odviše poštovali Roryeve osjećaje, a da bi pokazali, kako ih zabavlja njegov natpis. Rory bi međutim zamjerio svakom, koji bi samo pokušao ismjehivati se grobu njegovog oca, jer ni u jednoj zemlji na svijetu ne časte uspomenu na oca i majku više nego li u Irskoj.

Osim toga nije se Rory malo ponosio svojim imenom. Već od malih nogu učili su ga, da njegovim žilama kola bolja krv i da je potomak O'Morovih of Leister. Neki učitelj u župi, čiji je učenik bio Rory, neprestano mu je pripovijedao o slavnim djelima njegovih pradjedova — ili kako ih je zvao: »starih pređa iz starih staroslavnih vremena« — i učio ga, da nikad ne smije pogriješiti i iznevjeriti im se. »Ne vidim na tebi ni najmanjeg znaka, dječače moj,« opominjao ga on, »ali ipak ne zna se, zašto na nas vreba zao duh i postavlja nam zamke, kao kad bi tko lovio zeca u stupicu ili pticu na lijepak; i tko zna čas i dan, kad će te premamiti, a da za to ni ne ćeš znati, ako ne budeš jak. Zato sjećaj se uvijek svojih pređa, koji su u Irskoj najplemenitije krvi i na najvišem kraju, na Dunamaisu, mislim pećinu Dunaimais i ništa manje. Ondje je u slavi živio kralj Rory O'More, i Lordovi of the Pale nijesu se usudili dirnuti ga. Ondje je stajao kao orao na svojoj klisuri, i Englezi, koji su se bojali za svoje živote, nijesu mu se usudili približiti. Zatvorio je svoj grad jak kao klisura, na kojoj je stajao.«

Tako je govorio Phelim O'Flanagan i ugađao ušima Roryevim, Marijinim i ništa manje udovičinim. Phelim je bio velik značaj. Nosio je vlasulju, koju su mu napravili nekada pred godinu dana. Bila je takva, te bi opravdano mislio, da je preko noći sprema u zdjelu za kajganu. Imao je naočare, koji su mu nos tako stisnuli, da nije mogao šmrknuti ni malko burmuta. Uvijek su mu se spuštali skoro na kraj nosa, tako da je lako gledao preko njih, kad je htio, a to je bilo potrebno tada, kad je gledao u daljinu. Kad je međutim morao dignuti glavu, da pogleda kroza njih, tada mu se vlasulja doticala ovratnika kaputa te mu spuznula niže na čelo. U prvom slu-

IRSKA KRAJINA OKO JEZERA GLENDALOUGHA

čaju bile su mu oči okrugle kao u sove, a u drugom izgledale su ponosne ili najmanje veoma važne. Kaput mu je bio iz sivog sukna, a prsluk i hlače iz kozje kože. Cijelo je odijelo sjalo kao i njegova vlasulja, koja je nadmašivala bljesak njegovih cipela. Te su naime sjale samo u nedjeljama, kad je župnik posjetio školu, a i tad ih je kefao masnom kefom, tako da je sjaj bio mutan, pa je zato bio više u skladu s onim, koji je imala njegova masna vlasulja.

A čarape! Te su tek bile nešto posebno! Bile su od vune i dosizale mu samo do gležanja. Bile su bez stopala. Zgužvao ih u cipele i prevara se sprijeda, gdje ih je imao pred očima, odlično posrećila. Na petama je bio ranjiv kao Ahil. Pravo zapravo bilo mu je gore nego tom slavnom junaku, koji je bio ranjiv samo na jednoj peti. Jadni je Phelim bio ranjiv na objema.

U ponedjeljak, utorak i srijedu imao je Phelim košulju. Vidio si, da ju je imao. Prema drugomu kraju sedmice mogao si odatle, što je njegov kaput bio tijesno zakopčan, i odatle, što je oko vrata imao zavezan točkama ukrašeni džepni rubac, zaključiti, da je košulja kod pralje, i to zato, da bi u nedjelju za službu Božju bila čista. I doista je kod svete mise Phelimova košulja bila najsvježija od svih . . . Phelim je znao, zašto mora biti tako. Kod službe Božje je naime pomogao svećeniku. A na takvom se mjestu zacijelo mora pokazati sa čistom košuljom. Kod

tog njegova posla pomagalo mu nekoliko dječaka, njegovih najmarljivijih učenika, koji su za to bili njegovi miljenici te uživali više slobode, a pred župljanima čast i poštovanje. Zato su s druge strane morali znati više latinštine od njihovih saučenika. Budući da su morali biti najčednije i najdostojnije odjeveni, bili su to dašto sinovi imućnijih seljaka, koji su sebi lako mogli priuštiti tu raskoš, da svojim dječacima za tako uglednu službu nabave čarape i cipele. Vidjelo se, da dječacima godi, što mogu klečati pred oltarom i neprestano hodati za svećenikom amo-tamo. To važno mjesto uzdizalo ih također pred drugovima. Svima zajedno je to veoma godilo i svi su bili u svemu složni, samo u jednoj stvari ne, a to je bila zvonjava zvoncima. Radi toga je među njima došlo do borbe. Kad kažem borba, ne mislim time kazati, da su jedan drugoga gurali pred misnikom ili iza njega, nego su se borili svakom kretnjom i mišlju, tko će zvoniti, jer je to za njih najveća čast. I malo je zvono moralo mnogo trpjeti, jer se dječak, koji ga je imao, posvetio svojem poslu sa svom pobožnosti i svim marom, pa kad je zvonio, prignuo bi se sve do tla i tako ga tresao, da se malne raspuklo.

Što se tiče Phelima, njegova je časna služba bila, da je misnika pred oltarom svlačio i oblačio, jer malena skromna crkvica nije imala sakristije, pa su zato misnika oblačili naočigled vjernika. Osim toga pomagao je svećeniku, kad je škropio svoje ovčice blagoslovenom vodom. Držao je naime posudu s blagoslovenom vodom, u koju bi župnik od časa do časa umočio velik kropionik, da poškropi pobožno mnoštvo na desno i lijevo. Posuda za blagoslovenu vodu nije bila ništa drugo nego običan kabao. Ne spominjem toga s nepoštovanjem, neka mi Bog oprosti, jer blagoslovena voda je u kablu upravo tako blagoslovena voda kao i u zlatnoj žari. Ali ja ne mogu ništa zato, što mi se pričinilo tako čudno, kad sam gledao Phelima, kako je nosio onaj ogroman kabao tako ponosno i tako važno te slijedio na korak gospodina, koji je hodao kroz mnoštvo, i kako se prečasni okretao, umakao kropionik u vodu i škropio na desno i na lijevo svoje ovce, koje su bile to srećnije, što su bile mokrije.

Phelim je baš tako kao i mnogo učitelja u pokrajini došao do svog dostojanstvenog mjesta u crkvi zato, što je znao izmrmljati nekoliko latinskih riječi. To je bio jedini jezik, koji nije razumio. Phelimove latinštine ne bi se vrag stidio, ali bi ga presenetila. Bila je nekakav barbarski dijalekat. Budući da je znao nekoliko rečenica, umišljao je sebi, da se s njim nitko ne može takmičiti. »Spiritu tuo« izgovarao je »sprču čuo«, itd. Tako nije bilo samo u crkvi, gdje se rado isprsavao sa svojom latinštinom, i nesamo u školi, gdje je za dva penca (dinara) na sedmicu uvodio svoje učenike u tajne klasike, nego i u društvenom saobraćaju je rado vidio, da mu se dive. I kao što ribokradice bacaju mrvice u vodu, tako se i Phelim razmetao naokolo komadićima svoje latinštine, da uhvati svoje obožavatelje. Kad bi nešto tumačio, kucnuo bi prstom po burmutici i izvadio iz nje uzvišenom kretnjom palcem i kažiprstom porstomet burmuta. A kad bi nadvladao protivnika u rječkanju, što bi tek rijetko bilo, jer malo ih se usudilo pograbiti se s njim u koštac, ali kad bi se ipak tko pograbio, uvijek bi ga oborio velikim riječima, i mjesto da rekne što onom, koji bi mu prigovarao, obratio bi se k društvu i rekao: »Sad ću vam dokazati.« I nakon što bi ih bujicom teških riječi, kojih nijesu razumjeli ni oni ni on sam, držao neko vrijeme u napetosti, saučesno bi ih pogledao od prvoga do posljednjega i rekao: »Razumijete li, što sam htio reći?«

*

Nastupala je večer, kad je Phelim polagano stupao stramputicom, koja je vodila prema kući O'Morove udovice, koja je plela.

»Neka vas štiti Bog, gospođo O'More,« pozdravi Phelim.

»Dobrostivi Bog neka vas čuva!« odvrati mu udovica.

»Vi ste uzorna žena, gospođo O'More, pri poslu ste prvi i posljednji. Još ste sad kod igle, kad je već zanoćilo.«

»O, to ne zovem poslom,« udovica će. »To je samo zato, da nešto radim, da se ne zalijenim.«

»I vaše oči, neka vam ih Bog sačuva!«

»Amen,« udovica će.

»A gdje je djevojčica, da vam pomogne?«

»Otišla je na livadu, da nabere kopriva za koroši. Vratit će se doskora. Ali zar ne ćete sjesti, gospodine O'Flanagane?«

DORUČAK Naslikao D. Valesquez (1599.—1660.)

»Rado bih još rastao, gospođo O'More. Hvala svejedno. A gdje je Rory?«

»Učenjak je pošao strijeljati, a Rory je otišao s njim. On ljubi sport, kako znate, gospodine O'Flanagane.«

»Bilo bi loše, kad toga ne bih znao. Ta sjedio je pet godina kod mene i teško je bilo krotiti ga, jer je uvijek ljubio sport.«

»Ali on nije loš, dragi Phelime,« majka će.

»Ne, ne, gospođo O'More, nipošto! On je kao srce i šala. Nije loš. Zašto da ne strijelja s mladim gospodinom? Pas i puška mame muškarca još od vremena Virgila, koji lijepo kaže: »Arma, virumque, cano,« što znači oružje, muškarci, psi. Te tri riječi spadaju zajedno od početka svijeta.«

»Pomislite, dakle Virgo je išao strijeljati!«

»Ne tako, draga gospođo O'More! Čovjek nije se zvao Virgo, nego Virgil. Virgo, gospođo, znači djevica.«

»Neka mi Bog oprosti!« kliknula je udovica. »Dakle je to naša Blagoslovena Djevica za koju sam kazala, da je pošla strijeljati?« i prekrstila se.

»Ne, gospođo O'More, nikako ne! Virgo znači djevica, koja nije blagoslovena, kad riječ nije u savezu s nečim drugim. Virgil je ime čovjeka, koji je bio velik rimski pjesnik.«

»O, dragi moji,« čudila se priprosta žena, »i Rimljanin je bio!«

»Ne tako, kako mislite vi, draga gospođo O'More, on nije bio dobar katolik. Šteta dakako, da je izgubljen, što je bio poganin, ali on nije tome kriv, što nije znao drukčije, jer u ono su vrijeme bili ljudi izgubljeni u tami i nijesu znali ono, što znamo mi. Kad kažem, da je bio Rimljanin, mislim time, da je pripadao onomu slavnom narodu, Romani populi, kako im kažemo. Virgil je bio rođen u Mantui, slavnom rimskom pristaništu, razumijete li me, gospođo O'More?«

Slika desno: **SVEČANO UREĐEN STO ZA SILVESTARSKO VEČE FILMSKE GLUMICE JEANETTE MAC DONALD — Foto M. G. M.**

Klupko gospođe O'More palo je na tla. Phelim, koji nije htio, da se i sama jedna njegova riječ izgubi, čekao je, dok ga udovica nije pokupila i ponovo postala pozorna.

»Mantua, kažem, gospođo O'More, slavno pristanište Romani populi, pristanište — port Mantua, koja još i danas ima čast, da je njegov rodni kraj, razumijete, gospođo O'More,« nastavio je Phelim.

»Da, da, gospodine O'Flanagane! Slušam vas, gospodine. Oh, kako ste učeni! Tako, tako, to je čudovito! Još nikad nijesam čula o nekome, da bi bio rođen u portmantia (torbi).«

»Oh-ho-ho-ho! Gospođo O'More! Ne gospođo,« smijao se Phelim. »Nijesam rekao, da je bio rođen u portmantia. Rekao sam u pristaništu port Mantua, koje je bilo teritorijalni posjed, kako su bili Romani populi.«

»Oh, Bože, koliko vi znate, gospodine O'Flanagane, nije čudo, da mi se smijete! Mislila sam, da govorite o torbi, i čudila sam se, kako može dijete na takav način doći na svijet.«

»Posve naravno, gospođo O'More, posve naravno!« rekao je Phelim.

»Ali možete li mi reći . . .?«

»Što?« brzo upita Phelim.

»Možete li mi reći, je li to onaj kraj, odakle dolaze torbe?«

»Moguće jest, gospođo O'More, da to ime izvodimo iz imena onoga kraja, ali to su maleni odlomci iz povijesti pa nije ni vrijedno, da o tom govormio. U takvim smo stvarima prepušteni svojem vlastitom rasuđivanju.«

»Oh, Bože, oh, Bože! Zar je onaj gospodin, o kojemu govorite, išao strijeljati, onaj gospodin Virgus?«

»Virgil, gospođo O'More, Vir-gil,« naglasio je Phelim dostojanstveno.

»Neka mi oprosti on, a i vi mi, gospodine, oprostite,« opravdavala se i sklonula glavu.

»Ništa, ništa, gospođo O'More. Ne, nije išao strijeljati, i to iz raznih uzroka. U ona su vremena bile puške rijetkost, a puščani prah tada još nije bio u modi.«

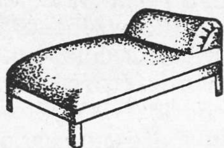
Phelim joj je htio i dalje tumačiti, ali u tom su se trenutku vratili Rory i učenjak, kako su ga zvali. Udovica je iskoristila tu priliku, ušla u kuću te prepustila Phelima, njegovo razlaganje i sve zajedno sportistima.

(Nastavit će se.)

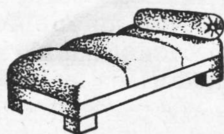

Sve za udobnost Vašeg doma!

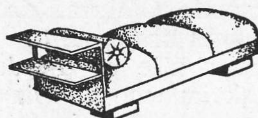
Tomu načelu posvećen je čitavi III. kat naše najveće robne kuće u državi

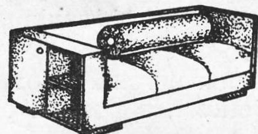
Bo 32 **Otomani**, od tvrdog bukovog drveta, počam od Din **480.—**

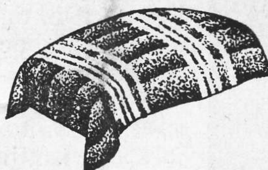
Bo 33 **Otoman-kauči,** modernih oblika, presvučeni modernim tkaninama počam od Din **840.—**

Bo 34 **Otoman-kauči,** sa policom i okruglim jastukom za ukras, presvučeni tkaninama najmodernijih boja i uzoraka, počam od Din **1050.—**

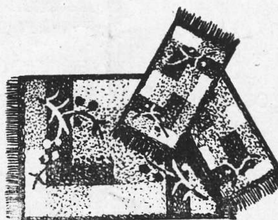
Bo 35 **Moderan kauč,** sa ormarićem i okruglim ukrasnim jastukom, prvorazredna izradba, u raznim oblicima, počam od Din **1950.—**

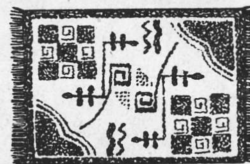
Bo 36 **Otoman pokrivači,** u raznim modernim bojama i uzorcima, komad počam od Din **240.—**

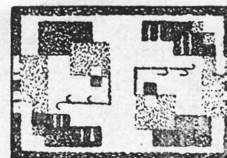
Bo 37 **Otoman pokrivači od pliša,** u raznim bojama i uzorcima, komad počam od Din **480.—**

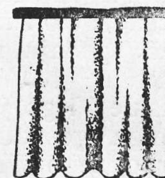
Bo 39 **Garniture za spavaće sobe,** sag sa dva prestirača, počam od Din **260.—**

Bo 40 **Sagovi za štrapac,** moderne boje i uzorci, u svim veličinama, počam od Din **180.—**

Bo 41 **Sagovi, od buklea, velura i pliša,** u veličini 200 × 300 cm, počam od Din **650.—**
u veličini 250 × 350 cm, počam od Din **1000.—**

Bo 42 **Zastori** gotovi, u velikom izboru i po najnižim cijenama.

Bo 43 **Tkanine,** za zavjese i pokućstvo, u svim bojama, u velikom izboru.

Tisuće kupaca naručuje robu poštom pomoću naših bogatih kataloga. Zašto ne bi i Vi naručivali poštom?

Samo jedan pogled u naše izloge, te ćete odmah znati, da je u Vašem interesu da kupujete kod naše robne kuće.

Robna kuća

Kastner i Öhler

Zagreb

Ilica 4 i 6

ŠIBARI I ZVJEZDARI

Napisao Stjepan Dokušec

Hrvatski božićni običaji vrlo su lijepi i puni posebnoga čara. O njima smo donijeli opis sa slikama u božićnom broju »Obitelji«. No božićni se običaji nastavljaju nizom običaja i u dane oko Nove godine sve do Bogojavljenja, pa evo i o njima nešto.

Između Božića i Nove Godine obilaze selom takozvani ŠIBARI. Danas su to čestitari sa tamburama, koje je u staro vrijeme pratio »šibar« (momak, koji je nosio snop šiba). Skupina tih čestitara zove se i danas »šibari«, premda je pravi »šibar« samo onaj, koji bi ušao u kuću, udarao za šalu, pa katkada i uistinu, koga bi dosegao, a tamburaši su svirali. Imade krajeva, gdje nalazimo u toj povorci i plesače, a napokon i mladiće, koji bi sabirali i nosili darove.

»Šibari« obilaze selo, idu čestitajući od kuće do kuće i za to dobivaju svagdje kakav dar. To je danas obično novac, gdjekada i vino, a u starije su doba bili i drugi darovi. Ako obilaze posljednja dva dana prije Nove Godine, zovu ih čestitarima Novoga leta. Za šibare se ponegdje kaže, da »nazvešćaju Svete tri Krale«.

Između Božića i Bogojavljenja vrši se BLAGOSLOV KUĆA. Svećenik obilazi selom uz pratnju zvonara i ministranata. U staro vrijeme pratio ga je i učitelj. Svećenika danas daruju novcem, a u staro je vrijeme dobivao po dva povesma lana ili u bogatijih »ribicu« svinjskoga mesa. Učitelj je bio također darivan, ali u manjoj mjeri.

U isto je vrijeme poznat i još danas održan u nekim krajevima običaj »triju kralja« ili »ZVJEZDARA«. »S tremi krali« idu trojica dječaka, 12 do 14 godina stari, koji nose sa sobom »jaslice«, »zvezdu« ili »betlehem«. Zvijezda je načinjena tako, da se izvana na okvir sita zalijepi kupljena slika betlehemske štalice — jaslica. To je ista onakva slika, kakvu seljaci običavaju pribijati na stijenu sa strane božićnog drvca. Ta zvijezda ima na donjoj strani držak, a na gor-

ZVJEZDARI OBILAZE SELOM
Foto Stj. Dokušec

njoj tri »reška«, koji simboliziraju sv. tri kralja. Ona je, da bude ljepša, iskićena šarenim papirima. Zvijezdu nosi jedan od trojice dječaka, a drugi gdjegdje »cinkušec« (malo zvonce), kojim na ulazu u kuću pozvoni.

Kada zvjezdari uđu u kuću, pozdravljaju sa »Hvaljen Isus«, a zatim pjevaju poznatu pjesmu:

»O sveta tri kralja,
O blažen vaš dan,
Kad svijetu kralj mladi
Bil s neba poslan . . .«

Za pjesmu bivaju nadareni. Danas dobivaju novac, gdjegdje jaja, a u prijašnje doba lan, meso, kolače i dr.

Predvečer na »trikraljski post« (dan prije Sv. Triju Kraljeva) vrši svećenik BLAGOSLOV VODE u crkvi. Narod tu vodu nosi kućama. Gospodar njome »škropi« svoje blago, stanje, žitak i napokon kuću i domaće.

Na Bogojavljenje — Sv. Tri Kralja — običaje gdjegdje narod nositi cvijeće u crkvu. To cvijeće blagosilja svećenik, pa mu narod pridaje naročitu moć. Njime (osim tamnjana i borovice) kade lijes, prije nego što će mrtvaca staviti u nj. Kade njim i zipku malog djeteta, da mu tko ne naškodi. To cvijeće (stavljeno u male vrećice — jastučiće) nose poput škapulara obješeno oko vrata. Nose ga osobito mlade žene, da ne bi »naginule« i da im »coprije« ne naškode, a nosili su ga (za svjetskoga rata) i momci u vojsku. Vjerovanje u naročitu moć takvih i sličnih amuleta, koje narod zove najobičnije »jagnuš«, »jagnec« i sl., nije nepoznato. Moć »jagnuša« potkrepljuje i samo njegovo ime. Drži se naime, da ime »jagnuš« dolazi od »Agnus Dei«.

Po tim običajima vidimo, od kolikog je značaja praznovjerje u našem narodu, kako je duboko ono usađeno. Ni vjekovi utjecaja Crkve i prosvjete nijesu ga do danas uspjeli posvema iskorijeniti.

SUSRET S DJETINJSTVOM

Spjevao Pere Dulčić

Srebrni pokrov,
Smaragdni sag
Leluja more
I mjesec blag.

I nosi prah
A vjetar huji
I unosi miso,
Ustavlja dah.

Ruše se snovi.
Propinje bol.
U trku sati
Jure niz dol.

A srce gori,
Bukti ko plam . . .
Kako je teško
Ostati sam

Nad bolom nadvit
Skrušen ko mag. —
U duši spomen
Ko mrtvac drag.

S PRIKAZIVANJA GLUME OD DRA DEŽELIĆA SINA UZ GLAZBU DRA ŠIROLE
Cijela skupina predstavljačica na proslavi sv. Vinka u Zagrebu 19. prosinca 1937. Foto Tonka

NOVA DEŽELIĆEVA GLUMA

Književnik dr Velimir Deželić sin, čiji najnoviji roman počinjemo donositi u ovom broju »Obitelji«, stekao je velike uspjehe i na polju glume. Piše duhovna skazanja (»Majka Božja od Kamenitih vrata«, »Na Trškom Vrhu«, »Muka Kristova«), prerađuje stara hrvatska skazanja (»Žrtva Abrahamova«) i piše libreta za Široline opere (»Citara i bubanj«, »Grabancijaš«).

Sad pred Božić izvedena je u Malom Kazalištu na proslavi 200. godišnjice kanonizacije sv. Vinka njegova najnovija gluma »HORVACKA OD KRISTUŠEVOGA NAROĐENJA PRIKAZA«, koja je, kako autor veli, prepopevana po »Vitiji« Patra Gregura, kapucina (1732.—1812.), a popraćena glazbom od Božidara Širole. Odmah moramo reći, da je to dosada najljepša božićna gluma, što je mi Hrvati uopće imamo. To je umjetnina prve vrste. Vrlo je duhovit sadržaj te glume. Svaki mjesec želi, da on bude počašćen Isusovim rođenjem. I redaju se mjeseci jedan za drugim, karakteristično personificirani u likovima, koji odgovaraju onom, što svaki mjesec u godini znači i nosi. Divno su upletene i lijepe igre. Svi se mjeseci redaju — i mali i veliki i ponosni i bojovni i plodni i bogati —, ali mali Isus se priklanja najbjednijem starcu Prosincu. Sjajna je dramatska dinamika cijelog tog djela i divna je slikovitost sviju prizora. Širolina glazba krasno prati pojedine momente i pojačava njihov umjetnički efekat.

Na istoj toj proslavi izvedena je i prigodna gluma »Sv. Vinko među nama« (napisala jedna č. sestra?), a nastupio je i pjevački i mandolistički zbor učenica građ. škole čč. sestara skladbama od s. L. Kozinović s vrlo velikim uspjehom.

Dr J. A.

Slika dolje:
PJEVAČKI ZBOR I ZBOR MANDOLINISTA GRAĐANSKE ŠKOLE Č SS. MILOSRDNICA U ZAGREBU NA PROSLAVI JUBILEJA SV. VINKA
19. prosinca 1937. Foto Ivo Kirin

SVJETSKI DOGAĐAJI

1. prosinca: Savez H. Priv. Namještenika traži minimalne mjes. plaće za održavanje života kod neoženjenih Din 1.290.94, a kod oženjenih s 3 člana obitelji Din 2.378.24.
2. Francusko-engleski razgovori o kolonijalnim zahtjevima Njemačke.
3. Lord admiraliteta Duff-Cooper naziva njemačke kol. težnje »zakonitim njemačkih zahtjevima«.
4. U franc. senatu izglasano povišenje činovn. plaća bez ijednoga glasa protiv.
5. Jubilej dra Nikole Andrića. — Dr. Stojadinović u Rimu.
6. Svečani doček kardinala Pellegrinettija u Zagrebu. — U komunističkom dijelu Španjolske zabranjen Božić.
7. Umro nadbiskup Dr. Antun Bauer i prof. Josip Pasarić.
8. Završeni razgovori između Mussolinija i Stojadinovića.
10. Sažalnica Sv. Oca Pape radi smrti nadbiskupa Dra Bauera.
11. Italija istupa iz Društva Naroda.
12. Francuski ministar vanjskih poslova Delbos u Beogradu.

ISUSOVO ROĐENJE, ŽIVA SLIKA SA PRIREDBE DJEVOJAČKOG DRUŠTVA I KRIŽARICA U SESVETAMA KOD ZAGREBA
Foto I. Kirin

13. Veličanstven pokop nadbiskupa Bauera. — Japanci osvojili Nanking.
14. Amerika i Engleska upućuju oštre note Japanu, što im bombardira brodove.
16. I Poljska traži kolonije.
19. Umro njemački maršal Ludendorf.
20. Velike poplave Save. — Adventisti na Filipinima traže od parlamenta, da ne bude vjeronauk u školama, pa je to samo dokaz, kako se pod plaštem adventizma krije bezvjerje.
22. Umro Frank Kellogg, koji je sastavio Briand-Kellogov pakt g. 1927.
23. U Poljskoj zabranjene demonstracije protiv hitlerizovanoga Danziga.
24. Teruel u Španjolskoj junački se brani od komunista.
27. Pala Tatarescuova vlada u Rumunjskoj.
28. Oktavijan Goga sastavio novu rumunjsku vladu. — Umro francuski skladatelj Maurice Ravel. — Belgijski kralj u Bavarskoj.
29. Stupio na snagu novi irski ustav, po kojem se Slobodna Irska Država odsad zove Eire (Irska).

PJESNICI U RADIJU

Pjesma je jedan od onih darova Božjih, koji nam uljepšavaju život. Zapravo najmilije časove u životu. Tko ne voli pjesmu, taj ne zna za pravu ljepotu. Tomu je duša prazna.

Kad hoćemo da se otresemo suhe svagdašnjice, uzimamo u ruke knjigu pjesama i dajemo, da nas pjesnici svojim stihovima osvježe, izdignu, zanesu. Čitamo pjesme i osjećamo, koliko bi nam milije bilo, da ih možemo čuti. Tek onda bi njihovo djelovanje na našu dušu bilo potpuno.

Eto to nam omogućuje radio. Od vremena do vremena daju nam se u radiju pjesme pjesnika, deklamirane od najboljih recitatora. Zagrebački radio omogućuje nam, da čujemo najbolje pojesme sviju hrvatskih pjesnika u najsavršenijoj recitaciji.

Od sviju dosadašnjih recitatora, koje smo čuli u zagrebačkom radiju, najjače su nas se dojmili Jeronim Korner i Pere Dulčić. Obojica su pjesnici, pa je u njih pjesnički stvaralački elemenat združen s velikim deklamatorskim darom. Zato njihovo deklamiranje djeluje tako sugestivno snažno.

Jeronim Korner se kao deklamator radi svog novog zvanja u radiju više ne javlja. Ali zato češće čujemo Dulčića, koji je u ovo nešto preko godinu dana izveo vrlo bogat program svojih recitacijskih večeri. Prvo njegovo veče na radiju bilo je posvećeno pjesmama katoličkog pjesnika Isidora Poljaka. Zatim je jedno veče posvetio deklamiranju pjesama Aleksandra Kokića, drugo pjesmama Đure Sudete (uz predavanje Ive Lendića), treće pjesmama Vinka Nikolića itd. Dvije večeri je deklamirao pjesme iz hrvatske čakavske poezije, a jedno mu je veče bilo veče proljetne lirike. O lanjskom je Božiću deklamirao pjesme iz naše božićne poezije, a isto tako smo sad na Badnjak uveče čuli njegovo deklamiranje božićnih pjesama od Kornera, Lendića, Balote, Šopa i Dulčića, a na prvome mjestu pjesmu od Stjepana Hrastovca iz božićnjeg broja »Obitelji«.

Deklamacija Pere Dulčića je zvukovno, dinamički i osjećajno snažna, procućena, jedra, te se snažno dojima slušatelja. Iz nje nam progovara pjesnik, koji deklamirajući duboko proživljuje svaku deklamiranu pjesmu, a nama je formira, kao da je sam stvara. I zato nam je svako takvo deklamatorsko veče u radiju snažan doživljaj, koji potresa slušaočevom dušom i još za dugo ostavlja u njoj odjek tog pjesničkog doživljaja.

Dr. J. A.

PRVI PUT PRED MIKROFONOM

Napisao Pere Dulčić

PERE DULČIĆ

Mnogi su od nas imali prilike, barem kao dijete, deklamirati ili recitirati pjesmu na kojoj priredbi. Sjećate li se onih drhtaja, koji su vam pred sam nastup prostrujili čitavim vašim bićem? Koliko li neizvjesnosti i strepnje pred svojim vlastitim snagama i sposobnostima?! Tä kako i ne bi! Stotine očiju u tom času okrenute su samo k tebi, promatraju svaki izražaj tvoga lica, svaki drhtaj mišića; stotine ušiju slušaju riječi pjesnika, koje mogu kao bura da zašume, kao zvonovi da zazveče, ili da se kao blaga tišina raziiju po srcima slušalaca. Tada ćeš od stotine ruku biti pozdravljen iskreno i toplo. Svaki je uspjeh na pozornici dvostruk doživljaj: doživljaj pjesme kao umjetničke vrijednosti uopće i onaj poseban doživljaj neposrednog duševnog dodira između recitatora i slušalaca, tj. doživljaj onoga štimunga, koji je svojom interpretacijom pojedine pjesme stvorio sam recitator.

Pjesmu bi trebalo uvijek recitirati. Ne samo pred publikom, nego i onda, kad smo sami. Tek ispravno recitirana pjesma pobuđuje u nama onakav osjećaj, kakav je bio u duši pjesnikovoj u času nadahnuća. A samoća nam obično omogućuje još jači intenzitet doživljaja i iskreniju predanost pjesniku.

Radio nam danas pruža mogućnost, da osjetimo i takvo duševno stanje jednoga samotnika, koji u sobi čita pjesme. Da je i Preradović živio u doba radija, sigurno ne bi ovako rezignirao u svojim stihovima:

Ushitom trepti mi duh, i raskriljuje krila
i smjelim hvata se okom neba visoko,
hoće da ti na slavu danas visoko poleti.
A gdje mi je glas dorastao tvome na svijetu,
gdje bi mi gusle prema tebi jake, da mi ne puknu,
kad mi duša, usplamtiv munjom tvojega žara,
stane grmjeti po njih...

Danas nam je glas ipak »dorastao« da možemo grmjeti s pola na pol. Pitanje je samo kilovata, jakosti radio stanice!

Eto je i mene primila tiha i prazna soba, da nekoliko časaka proživim sa pjesnicima i da doživim njihove ushite i posrtaje, njihove radosti i boli. Praznina i tišina... tek tamo u kutu bjelasa se nad malim stolom metalna kutija — mikrofon. Ipak nijesam sam... Osjećam prisutnost publike... Vidim mnogo, mnogo slušalaca, koji su odjednom nahrupili u praznu sobu i svu je ispunili tako da gotovo osjećam njihov dodir. Soba se proširuje, postaje sve veća, svijet se u njoj množi pa se u nizovima širi diljem domovine... Opet onaj isti srh neizvjesnosti i strepnje prostruji cijelim mojim bićem. Ipak nijesam sam sa svojim pjesnicima i pjesmama... Gle, već se pojavio signal; speaker najavi novu točku programa, i ja počinjem.

Nestalo je mog priviđenja: ja sam uistinu sam u jednoj tihoj sobi kraj mikrofona i čitam... Ne, to već nijesam ja, to pjesnik dira u žice moje duše pa pršti radost, i jeca bol i neki opojni fluid eterom pronosi riječi...

Slika na omotu:

U očekivanju Nove Godine

Foto M. G. M.

Kalendar za našu kuhinju	
Siječanj Nedjelja **2**	Objed: Juha od piva. Svinjetina s češnjakom i pirjanim kupusom. Pokladnice. Jabuke. Večera: Meso i kupus od objeda. Pokladnice i čaj.
Ponedj. **3**	Objed: Juha od krumpira i vrhnja. (St. Andrić: Jela od krumpira str. 4). Govedski gulaš. Večera: Mozak s jajima i salatom od kiseloga kupusa.
Utorak **4**	Objed: Juha od makarona. (Cezner-Andrić: Domaćica u kuhinji, str. 7). Kobasice s kašom od krumpira. Večera: Hladetina.
Srijeda **5**	Objed: Juha od mrkve. Savijača od bundeva. Večera: Palačinke sa šunkom. Čaj.
Četvrtak **6**	Objed: Ragu-jela od teletine. Teleći kotleti na paprici sa salatom. Pita s orasima. Večera: Piletina ocaklena umakom. (»Domaćica u kuhinji« str. 29).
Petak **7**	Objed: Prežgana juha. Brodeto ili pečena riba s rižom. Drobljenac. Večera: Naduvak od krumpira.
Subota **8**	Objed: Juha od celera. Makaroni sa šunkom. Kuhane suhe šljive. Večera: Žličnjaci od krumpira.
Nedjelja **9**	Objed: Govedska juha s narezanim palačinkama. Govedina u umaku s kašom od krumpira. Listići. Večera: Kobasice s hrenom.
Ponedj. **10**	Objed: Juha od svinjskog mesa s krumpirom i gljivama. (»Jela od krumpira« str. 4). Nadišci. Večera: Odresci od prženih jetara s rižom.
Utorak **11**	Objed: Juha od rajčice. Varivo od kupusa sa svinjskim suhim rebrima. Večera: Kajgana sa slaninom.
Srijeda **12**	Objed: Juha od graha. Okrugljice od žemlje s umakom od pekmeza. Večera: Salata od graha i luka.
Četvrtak **13**	Objed: Zečji paprikaš s krumpirom. Pokladnice od krumpirova tijesta. Večera: Plućica.
Petak **14**	Objed: Mliječna juha. Špinat s jajima. Omlet od sira. Večera: Sir s vrhnjem.
Subota **15**	Objed: Paprikaš od krumpira. Savijača s jabukama. Večera: Sušene narezane krvavice na octu s lukom.

ZA DOBRE DOMAĆICE

SLIKE IZ NAŠEGA KUĆANSTVA

U želji, da pobudimo što veće zanimanje za rad naših vrijednih domaćica u kućanstvu te da podižemo ljubav prema takvome radu kao nada sve važnom dijelu obiteljskog života, nakanili smo donositi razne slike iz kućanstva naših domaćica. Raspisujemo zato natječaj za takve slike (fotografije), pa pozivamo što veći broj naših čitateljica, da sudjeluje u tom natječaju. Neka nam pošalju fotografije, na pr. lijepo prostrtog stola, kojeg momenta iz rada u kuhinji, ukusno rasporedenog namještaja u kuhinji ili sobi, zatim kutića sa sobnim cvijećem, cvjetnjaka oko kuće, kutića sa dječjim igračkama — uopće bilo kakve fotografije, koje se tiču kuće i kućanstva. Danas već nije teško naći priliku, da se ovo ili ono dade fotografirati, pa neka ovo bude i poticaj, da naše domaćice i za svoju uspomenu dadu fotografirati ovaj ili onaj momenat ili uspjeh iz svoga kućanstva. Takve ćemo fotografije rado donositi u »Obitelji«, a o Uskrsu ćemo najuspjelije i nagraditi sa 10 vrijednih nagrada, koje će domaćice veoma obradovati. Fotografije neka se što prije, a svakako do konca veljače, pošalju na uredništvo »Obitelji«.

Dobar tek

JUHA OD PIVA. Razmuti nekoliko žumanjaka i dodaj malo brašna i šoljicu vrhnja te malo šećera. Na to nalij pivo, koje si uzavrela, pa miješaj, dok opet ne uzavre. Posoli i ponudi s prženom žemljom.

ŽLIČNJACI OD KRUMPIRA. U zdjeli miješaj 4 dkg guščje masti, kuhani zgnječeni krumpir i 2 žumanjka te dodaj brašna i nekoliko žlica mlijeka, posoli i dobro stuci tijesto. U vodu, koja vrije, stavljaj žlicom žličnjake od toga tijesta i kuhaj ih osam do deset minuta. Kad su kuhani, ocijedi ih na zdjelu i pospi mašću i prženim žemljinim mrvicama.

TELEĆI KOTLETI S PAPRIKOM. Stuci teleće kotlete, posoli ih i umotaj u brašno. Na masti preprži nasjeckanog luka, pa kad porumeni, naspi crvene sitne paprike. U to stavi kotlete te ih podlijevajući pirjaj.

SVINJETINA SA ČEŠNJAKOM. Nasoli komad svinjetine i natari ga češnjakom, a onda ga peci na masti dodavši mu nešto kima. Peci ga, dok ne požuti kao zlato.

JAJA BEZ LJUSKE KUHANA U VODI. Ugrij malo vode, u koju si stavila soli. Kad voda zakipi, stuci u nju jaja tako, da ostanu čitava, pa ih kuhaj, dok bjelanjak pobijeli. Zatim povadi jaja i polij ih mašću i paprikom (ili biberom) te ih odmah nosi na stol.

SALATA OD KISELOG KUPUSA. Kiseli kupus pomiješaj s gustim kiselim vrhnjem i pospi nasjeckanim lukom.

OMLET OD SIRA. U loncu miješaj $1^1/_2$ žlice brašna, 1 žlicu šećera, 2 žumanjka, naribanog sira i snijeg od 2 bjelanjka. Od tog tijesta peci omlete, kako se obično peku.

S. A.

Kućni savjeti

SIROVO ZELENJE. Zelenje, koje će se jesti sirovo, treba bar sat namočiti u čistoj vodi, koju nekoliko puta promijeni. Tim se očiste od škodljivih bacila.

MRLJE OD TINTE NA SAGOVIMA. Ako ti kapne tinta na sag, nalij na to mjesto malo mlijeka, pa stavi bugačice, koju nekoliko puta mijenjaj, čim se napije mlijeka i crnila. Mlijeka nalijevaj na mrlju dotle, doklegod bude i najmanjeg traga mrlji. Ne smiješ žaliti potrošiti i dosta bugačice. Kad je mrlje konačno nestalo sa saga, namoći komadić flanela još u alkohol te natari dobro mjesto, gdje je bila mrlja.

KAKO ĆEMO UREDITI STAN

Napisala Ivka Marušić

Moderni se stan mnogo razlikuje od stana prije kakvih tridesetak godina. Nama se čini, da mi upravo ne bismo mogli stanovati među samim tapetama, vrpcama, perjem, suhim cvijećem i svakojakim nepotrebnim ukrasima i uspomenama, kojima su bili prenatrpani stanovi naših baka. Svih nepotrebnih sitnica nestaje iz modernog stana, a sva je njegova ljepota i elegancija samo u jednostavnosti.

I same sobe odgovaraju tom načelu jednostavnosti. Stijene su ravne i glatke sa velikim i širokim prozorima. Mi hoćemo, da imamo u stanu mnogo svijetla, da danje svijetlo slobodno ulazi kroz prozore, a električno svijetlo da se izlijeva obilato po svim predmetima sve do posljednjeg kuta. Po bijelom stropu i svijetlim zidovima blista svijetlo i odrazuje se u staklu i kromu.

U moderni stan pristaje samo najpotrebnije pokućstvo. Oblici pokućstva su geometrijski likovi, plohe glatke bez urezanih ukrasa. Sve bogatstvo i elegancija dolazi od vrsti drva, iz kojega je građeno.

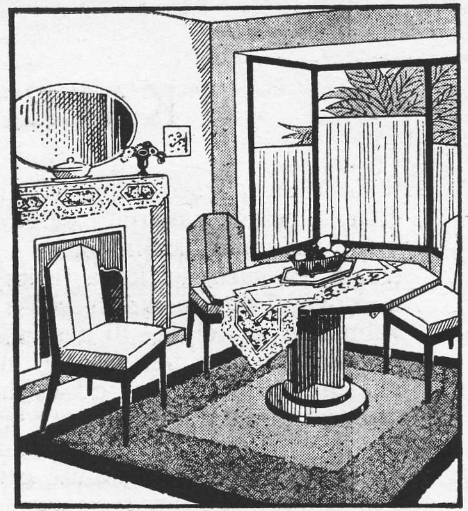
Na našoj slici je pokućstvo spavaće sobe iz brestova drva. Na krevetu i naslonjaču je pokrivač u naravnoj boji. Prozor je zastrt tilom, a sa svake strane visi teža zavjesa od baršuna kestenjave boje. I najtamnija boja saga je kestenjava i prelazi u sve svjetlije tonove, dok ne završi istom naravnom bojom, u kojoj su pokrivači na krevetu i fotelju.

Pokućstvo blagovaonice je iz sjajne orahovine. Sag ispod stola je također u naravnoj boji obrubljen vrlo tamnom nijansom. Stolci su pokriti kožom ili baršunom u kojoj življoj boji.

Na zidovima su najviše dvije do tri slike i ovalno ogledalo nad kaminom. To je sav ukras.

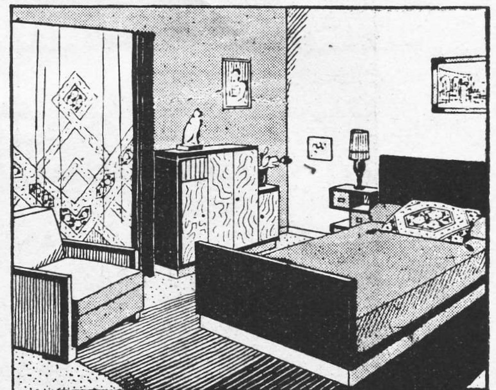
Isto takva jednostavnost vlada i u radnoj sobi, gdje je najveći ukras nešto veći krajolik izrađen uljenim bojama. Divan i naslonjači su pokriti grubom tkaninom ili surovom svilom. U istoj boji je i sag, koji pokriva čitavu sobu. Ovamo pristaje uzlovan sag ili perzijski sag ili smirna, koje mnoge domaćice same izrađuju.

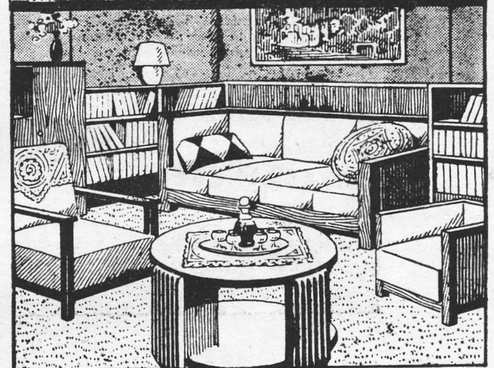
Mjesto raznih bazarskih i neukusnih stvarčica, koje su izbačene iz modernog stana, vidno mjesto zauzima raznovrsno cvijeće. Cvijeće daje svježinu i život svakom stanu, zato se sada velika važnost polaže uzgoju i njezi sobnoga bilja.

BLAGOVAONICA

Slika dolje: SPAVAONICA

UKUSNO NAMJEŠTENI SALON

KNJIŽEVNE NOVOSTI

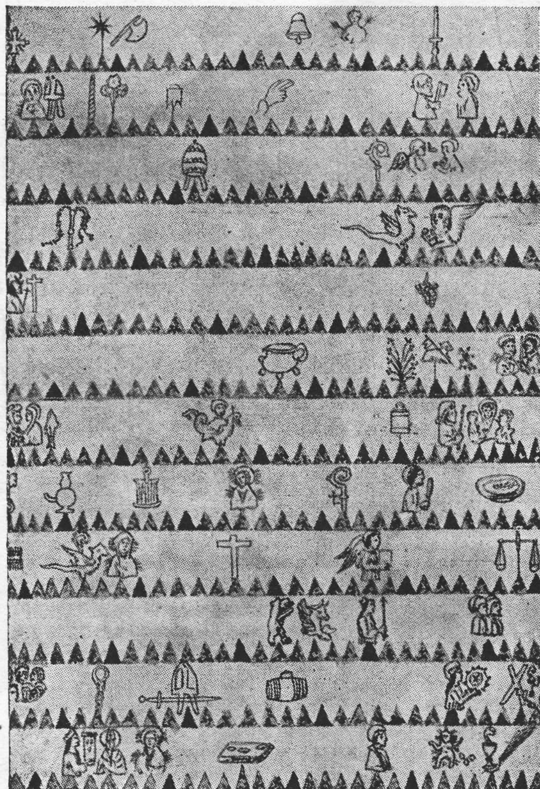
»ZLATNO KLASJE« zove se novi časopis, što ga izdaje Hrvatsko Književno Društvo sv. Jeronima kao pučki prosvjetni list za svoje članove. Uređuje ga sam društveni predsjednik dr. Ferdo Rožić. List izlazi u obliku naše »Obitelji«, ali opremom jednostavniji, a sadržajem poučan. Sam dr Rožić napisao je u 1. broju članke »Sabor u Ženevi«, »Nova država Poljska«, »Najdivnija sposobnost čovječja« i »Božja izložba«, sve lijepim pučkim načinom i sočnim jezikom, a uz to pripovijest »Svijetlo Božićne noći« i »Seljačku pjesmu, kada dozrijeva klasje«. Sveučilišni prof. dr Miho Barada napisao je članak »Bašćanska ploča«, sveuč. prof. dr. Andrija Živković »Pravo i pravda«, sveuč. prof. dr. Božidar Spišić »Moramo se brinuti za sakatu djecu«, sveuč. prof. dr. Štjepan Škreb »Može li se proreći, kakvo će biti vrijeme«, a prof. dr. Vinko Mandekić »Bakterije u tlu«. Taj sadržajem tako obilni list izlazi 6 puta u godini, a pretplata mu je samo 10 dinara. Preporučamo ga najtoplije.

KALENDARI. Za godinu 1938. izašao je cijeli niz vrlo dobrih kalendara. U prvom je to redu jeronimska »D a n i c a« sa najraznolikijim poučnim, zabavnim i slikovnim sadržajem (uredio dr. Josip Andrić). Iz redova suradnika »Danice« uzimaju uglavnom i drugi katolički kalendari suradnju. Cijena 10 Din. zajedno sa 2 knjige. — »K a l e n d a r S r c a I s u s o v a«, vrlo rašireni nabožni kalendar, izašao je ove godine još raznolikiji, dotjeraniji i zanimljiviji nego prošlih godina. Cijena 10 Din. — »K a l e n d a r s v. A n t e« postao je jedan od najboljih hrvatskih kalendara. (Uredio dr. fra Eduard Žilić). Cijena 10 Din. — »K a l e n d a r N a p r e d a k« izvrstan je kalendar, osobito za inteligenciju. Cijena 15 Din. — »S u b o t i č k a D a n i c a«, kalendar bačkih Hrvata, ove je godine bolji nego ikada dosada, te ga preporučamo svima najtoplije. (Urednik Ive Prćić). Cijena 10 Din sa dvije knjige. Izdala Matica Subotička. — Kalendar »R u n o l i s t« jez abavni, vrlo zanimljivi omladinski almanah. Cijena 8 Din. — Kalendar »S v o j i n a« priručnik kućevlasnika, mali je kalendar, stoji 6 Din. (Uredio Vlad. Kuh.) — »L i t u r g i j s k i k a l e n d a r« mali je kalendarić za duhovni liturgijski život. Izdao dr. Stjepan Markulin. Cijena 3 Din. — »K a l e n d a r G o s p i n e K r u n i c e« jedini je Marijanski kalendar. (Uredio o. Jordan Viculin). Cijena 10 Din. — Kalendar »H r v a t s k i R a d i š a« također je svake godine sve bolji. Cijena 10 Din. — Sve te kalendare preporučamo pažnji naših čitalaca.

KALENDAR ZA NEPISMENE

Napisao prof. Nikola Žic

Kada su u staro doba vrlo rijetki ljudi znali čitati i pisati, nastojalo se u Zapadnoj Evropi izdati kalendar, kojim bi se i nepismeni mogli služiti, da saznadu, kada je koji glavni blagdan u godini. Tako nastadoše već u Srednjem vijeku »almanasi za seljake ili pastire« (Almanachs des paysans ou des bergers). U njima su mjeseci bili predočeni nizom od dvanaest vodoravnih crta, na njima dani s pomoću trokuta (28 do 31) od kojih su blagdani nosili sliku ili simbol sveca, a nedjelje su bile istaknute crvenom (ovdje na slici crnom) bojom svakoga sedmoga trokuta.

KALENDAR ZA NEPISMENE IZ 15. STOLJEĆA

Takvi su se kalendari dugo vremena izrađivali rukom i prodavali, a kad je izumljen tisak, umnažali su ih također tiskari. Najstariji tiskani kalendar za nepismene ljude potječe iz susjedne Štajerske, a izdan je svakako prije godine 1500., po svoj prilici između 1481. i 1498., dakle ide među tako zvane prvotiske (inkunabale).

Evo kratak tumač onih 64 simbola, što ih vidimo na ovome starom almanahu:

SIJEČANJ: Dne 1. križ označuje obrezanje i početak kršćanske godine. Dne 6. zvijezda pokazuje Trim kraljima put u Betlehem. Dne 8. sjekira simbolizira mučeništvo sv. Gerarda. Dne 17. zvono nas sjeća, da je sv. Antun Pustinjak toga dana udario početak samostanskome životu. Dne 20. je naslikan sv. Sebastijan sa strelicama. Na 25. je obraćenje sv. Pavla, a slika mača nam doziva u pamet vrstu mučeništva, koje je podnio taj apostol narodâ.

VELJAČA: Dne 2. Marija predstavlja blagdan Svijećnice, a dne 3. je mitra znak sv. Blaža, 5. je dan sv. Ernesta, o kojemu kaže legenda, da su mu izvadili crijeva i savili ih, kako je na slici. Dne 6. vidimo cvijeće na čast sv. Doroteje, djevice i mučenice, koja je zajedno sa svojim drugaricama sačuvala ljiljan čistoće. Dne 9. zastava upozoruje na pobjedu sv. Apolonije nad samom sobom. Dne 14. ruka, koja blagoslivlje i poziva mnoštvo, sjeća nas sv. Hilarija, biskupa na glasu govornika. Dne 22. poprsje nam prikazuje sv. Petra, a dne 24. je dan sv. Matije.

OŽUJAK: Dne 12. vidimo tijaru pape Grgara Velikoga, koji je proširio kršćanstvo u Britaniju. Dne 21. štap (pastoral) upućuje na sv. Benedikta, osnivača zapadnoga redovništva, a dne 25. anđeo navješta Djevici, da će postati Majkom Božjom.

TRAVANJ: Dne 4. vidimo bič, a to je simbol kazne, kojega je milanski biskup sv. Ambroz kaznio cara Teodozija Velikoga. Dne 23. zmaj nas sjeća sv. Jurja, a dne 25. krilati lav sv. evanđeliste Marka.

SVIBANJ: Dne 1. je istaknuto poprsje sv. Filipa apostola, dne 3. nas križ sjeća, kako je sv. Jelena, majka cara Konstantina Velikoga otkrila Sv. Križ, na kojemu je visio Isus, a dne 25 nam znak grozda doziva u pamet sv. Urbana.

LIPANJ: Dne 15. kotao označuje blagdan sv. Vida, mučenika iz III. stoljeća. Dne 22. kitica cvijeća simbolizira junaštvo sv. Pavlina, koji je pošao u Afriku gojiti cvijeće u vrtu nekoga Vandala, da oslobodi zarobljenoga sina siromašne udove iz Italije. Dne 24. janje nam budi uspomenu na sv. Ivana Krstitelja, a dne 26. hrpa kamenja na sv. Vigilija, koji je mučen kamenovanjem. Dne 29. su poprsja sv. Petra i Pavla.

SRPANJ: Dne 2. vidimo sliku B. D. Marije i Elizabete, dakle pohođenje Marijino. Dne 4. riba prikazuje veliku pobožnost sv. Ulrika prema sv. Euharistiji. Dne 7. svetac s križem u ruci i na zmaju sjeća nas kartaškoga biskupa sv. Eugenija, koji se junački borio protiv Vandala. Dne 22. posuda mirisa doziva mu na pamet sv. Mariju Magdalenu. Dne 25. putnik sa značajnim štampom je apostol sv. Jakov. Dne 26. sv. Ana nosi u naručju B. D. Mariju i Isusa.

KOLOVOZ: Dne 1. ključ kao simbol vlasti, koju je Krist dao sv. Petru. Dne 5. znak blagdana sv. Osvalda, kralja u Northumberlandiji. Dne 10. gradele (roštelj) je spomen na mučeništvo sv. Lovre. Dne 15. je blagdan Navještenja označen poprsjem B. D. Marije sa zrakama unaokolo. Dne 20. pastoral upozorava na sv. Bernarda biskupa. Dne 24. sv. Bartolomej drži u ruci nož, kojim je mučen. Dne 29. tanjur nas sjeća siječenja glave sv. Ivanu Krstitelju, koga je pogubio Herod na zahtjev nesretne Herodijade.

RUJAN: Dne 1. znak sv. biskupa Lupa, koji je svoj grad obranio od bijesa Atilina. Dne 6. zmaj s pastoralom na leđima sjeća nas sv. Magna. Dne 8. slika B. D. Marije upozorava nas na njezino rođenje. Dne 14. veliki križ upućuje nas na veliki blagdan Uzvišenja sv. Križa. Dne 21. anđeo s knjigom označuje blagdan sv. Mateja evanđelista, a dne 29. vaga sv. Mihovila.

LISTOPAD: Dne 16. nas medvjed sjeća sv. Gala, osnivača znamenitoga samostana, koji nosi njegovo ime (St. Gallen). Dne 18. vol s krilima je znak sv. Luke evanđeliste. Dne 21. djevica s gorućom svijećom u ruci označuje blagdan sv. Uršule, koja je bila mučena zajedno sa svojim drugaricama u Kölnu. Dne 28. poprsja sv. Šimuna i sv. Jude.

STUDENI: Dne 1. skupina više svetaca je blagdan Sviju Svetih. Dne 6. lanac je simbol dobrovoljnoga zatvora, u kojemu je živio sv. Leonardo sa svojim drugovima, kad je osnovao i ušao u svoj samostan u gradu Limogosu. Dne 11. mač i mitra upućuju na sv. Martina, koji se naročito častio u Štajerskoj, gdje je bio rođen. Mač simbolizira dobro djelo svečevo, dok je još bio časnik u rimskoj vojsci, kako je sa siromahom podijelio kaput. Dne 16. se častio sv. Otmar, koga su prodavači vina smatrali svojim zaštitnikom; zbog toga je za simbol postavljena bačva. Dne 25. sv. Katarina nosi kotač, na kojemu je mučena. Dne 30. značajan križ, na kojemu je bio mučen sv. Andrija apostol.

PROSINAC: Dne 4. sv. Barbara s tornjem. Dne 6. biskup, a to je sv. Nikola, zaštitnik mladeži. Dne 8. B. D. Marija ili Neoskvrnjeno Začeće. Dne 13. knjiga jamačno znači onu knjigu, u kojoj su popisana mučeništva, što ih je podnijela sv. Lucija. Dne 21. sv. Toma apostol. Dne 25. djetešce: Rođenje Kristovo. Dne 26. kamenje simbolizira mučenje sv. Stjepana. Dne 27. kalež sa zmijom je simbol sv. Ivana evanđelista, dne 28. snop šiba sjeća nas pokolja nevine djece.

Taj stari kalendar nije jamačno bio izrađen samo za jednu određenu godinu. To je bio vječni kalendar. U njemu nema nijednoga pomičnoga blagdana, čak ni Uskrsa. A glede pomicanja nedjelja u raznim godinama, služilo je iskustvo.

Obitelji slavnih ljudi

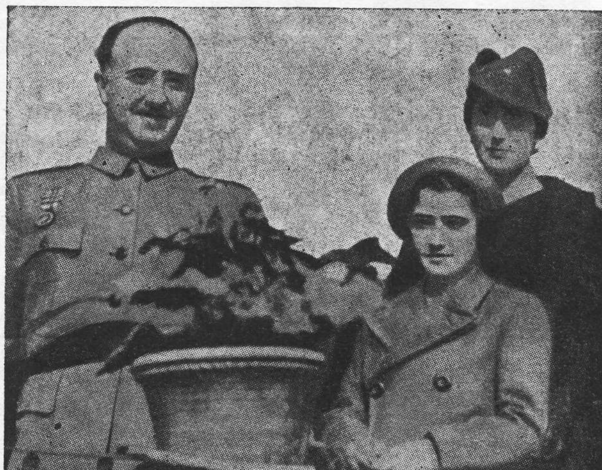
OBITELJSKO ZATIŠJE GENERALA FRANKA

Danas se mnogo govori o jednom čovjeku, koji s jedne strane uživa iskrene i otvorene simpatije cijele nacionalističke Španjolske i ostalog svijeta, a s druge strane je predmet velike mržnje sviju onih, koji simpatiziraju u bilo kojem obliku sa boljševičkom Španjolskom. To je današnji šef nacionalne španjolske države general Francisco Franko. On je već sa 30 godina postao pukovnik, a dvije godine zatim general. Kad je postao pukovnik, onda se oženio.

Osam godina trajala je ljubav između njega i njegove zaručnice Carmen Polo. Cijelo to vrijeme nosio je Franko sliku svoje zaručnice u svom srcu po užarenom pijesku Afrike kao zapovjednik prve španjolske legije stranaca. Kad se na kratko vrijeme mladi pukovnik, krcat odlikovanjima i priznanjima Španjolske i stranih država vratio u Oviedo, njihova je ustrpljiva ljubav slavila pobjedu. Njihovo je vjenčanje bilo godine 1923. Osnovan je veoma sretan brak dviju idealnih duša. Upravo su dirljive slike, koje dnevno srećemo u novinama, a prikazuju intimni život generala Franka, koji kadgod to može, i danas nastoji bar po koji kratki čas odmora od silnih vojničkih napora provesti u obiteljskom zatišju svoga doma.

Njegova žena Carmen Polo y Martinez Valdès potječe po majci iz vrlo stare plemićke porodice u Asturiji i još kao djevojka bila je poznata kao ljepotica. Ona kao prava majka svu svoju ljubav posvećuje kćeri Carmenciti Franko Polo, koja je dobra i marljiva učenica.

Ako pogledate sliku generala Franka, on za svoje godine ne izgleda tako mlad (rođen je 2. prosinca 1892.). Ali na njega se mogu primijeniti Napoleonove riječi: »Na bojnim poljanama brzo se stari!« I doista on je svoju mladost proveo na bojnom polju, a kad je u srpnju g. 1936. bio ubijen Calvo Sotelo, doletio je Franco engleskim trgovačkim avionom s Kanarskih otoka, kamo je bio po kazni poslan od vlade Pučke Fronte, u Španjolsku. Odonda on uspješno vodi nacionalistički ustanak protiv republikanske vlade, koju potpomažu komunisti iz raznih država, a najviše iz Sovjetske Rusije. Danas su u rukama nacionalista 3/5 Španjolske, a kad od komunističkih zuluma oslobodi svu svoju domovinu, moći će general Franko, koliko je to vojniku uopće moguće, da se nakon pretrpljenih nadčovječanskih napora nesretnoga građanskog rata posveti opet više i svojoj obitelji, koja taj čas sigurno željnije čeka nego li sva ostala Španjolska.

GLAVA NACIONALISTIČKE ŠPANJOLSKE GENERAL FRANKO, NJEGOVA ŽENA CARMEN POLO I NJIHOVA KĆERKICA

ŽENIDBENI OGLAS U ŠKOTSKOJ. Neka Škoćanka, koja nije bila više jako mlada, dala je ovaj oglas u novine: »Mlada djevojka lijepe vanjštine želi se udaje radi upoznati s boljim gospodinom.« Došlo je 47 pisama. Jedno za drugim otvara Škoćanka i čita razočarano, jer je svih 47 pisama glasilo: »Ako se na vaš oglas jave dva muškarca, prepustite jednoga meni . . .«

KROKODILSKA KOŽA. Gospođa: »Je li ovo uistinu prava krokodilska koža?«

Trgovac: »Posve sigurno, milostiva! Ja poznam osobno lovca, koji je toga krokodila ustrijelio.«

Gospođa: »Ali koža je nekako već zamrljana.«

Trgovac, koji nikad nije u neprilici: »To je od toga, što je krokodil baš sjedio na paomi, kad je bio ustrijeljen, pa je s nje pao u prašinu . . .«

PROFESORSKA SRDŽBA. Profesor đaku, koji ga nije uspio prevariti: »Ako hoćeš s takvim bedastim varanjem da imaš uspjeha, onda potraži nekoga, koji je luđi od mene — ali teško da ćeš ga naći!«

NARUKVICA. Zaručnica: »Kupi mi, molim te, Stipo, za novogodišnji dar narukvicu!«

Zaručnik: »A zašto, Maro, baš narukvicu?«

Zaručnica: »Kad budem imala tu narukvicu na ruci, uvijek ću, kad budem gledala svoju ruku i na njoj vidjela narukvicu, misliti na tebe.«

Zaručnik: »Ne ću ti darovati narukvicu. Kad budeš gledala svoju ruku pa na njoj ne budeš vidjela narukvicu, još ćeš više misliti na mene.«

PREDNOST. Profesor: »Tko mi zna reći, u čemu su Rimljani imali prednost pred nama?«

Ranko se javi s uzdahom: »Nisu morali, gospodine profesore, učiti latinski . . .«

PREFRIGANAC »Hodi mama! Ja i Željko se igramo medvjeda u Maksimiru.«

»Pa šta ću vam ja?«

»Ti budi ona dobra stara gospođa, koja životinjama baca u krletku šećera . . .«

NEUGODNO. Barkovićevi su zakasnili u kazalište. Kad se zastor iza prvoga čina spustio, digne se Barković i zastenje: »Napokon!«

»Zašto napokon?« začudi se Barkovićka.

»Ah,« Barković će, »u tami nisam mogao naći svoje sjedalo, pa sam cijelo vrijeme čučao . . .«

REKLAMA. Na nekoj trgovini odijela izvješen je ovakav reklamni plakat: »Uđite, kupite hlače, najjeftinije hlače na svijetu. Svaka nogavica samo 50 dinara, a ostali dio hlača badava!«

NA SUDU. Sudac: »Sud vam nažalost ne može dati rok za odgodu kazne.«

Optuženi: »E, pa onda možda drugi put . . .«

KOD LIJEČNIKA. Liječnik: »Ne smijete piti alkoholnih pića!«

Bolesnik: »Ne pijem uopće.«

Liječnik: »Ni pušiti!«

Bolesnik: »Nisam pušač.«

Liječnik: »Ni kave piti!«

Bolesnik: »Pijem kavu samo bez kofeina.«

Liječnik: »E, kad ne mogu ništa da vam zabranim, onda vam ne mogu ni pomoći!«

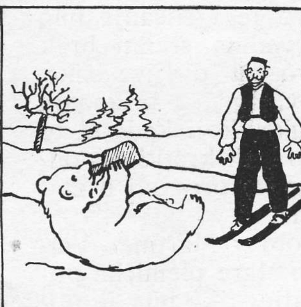
DOBRIJAN I MEDO SLAVE NOVO LJETO

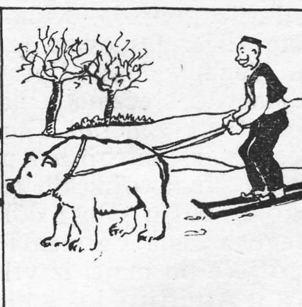
Osvanuo vedar
Mladog Ljeta dan,
a Dobrijan ide
na skijama van.

Na prvom koraku
po snijegu i ledu
susreo je čika
proždrljiva medu.

Iznenadi čiku
susret čudna gosta,
pa mu baca flašu:
»Pij, dok ti je dosta!«

Bijeli medo popi
sve vino iz flaše
i sada pred čikom
vezan i pjan kaše!

Ilustrovani dvotjednik „Obitelj“ stoji 5 Din po broju. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj“ izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji“ Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji“: Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536 „Obitelj“ se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin. Dezelićeva ul. 2.

dječja moda

1 2 3 4 5 6

Lijevo gore: 1. i 2. Dva dražesna zimska kaputića za male djevojčice, ukrašena krznom. Obadva kroja su vrlo jednostavna. Kapice mogu biti također od krzna, ali i od jednake tkanine kao i kaputić, ili od baršuna u živoj, prikladnoj boji. — Desno dolje: **3.** Jednostavno odijelo za dječaka: tamne hlačice i šarena kockasta bluzica sa bijelim ovratnikom. Za bluzu je zgodan i flanel. — **4.** Haljina za odrasliju djevojčicu od jednobojnog, toplog materijala. Vezanke pod vratom i na pojasu u drugoj, prikladnoj boji. — **5.** Dražesna plava haljinica od baršuna s bijelim ovratnikom. — **6.** Jednostavna haljinica za manju djevojčicu od šarene tkanine. Haljina je na pasac i donji dio je bogato naboran. Ovratnik je bijeli ili u kojoj svijetloj i nježnoj boji.

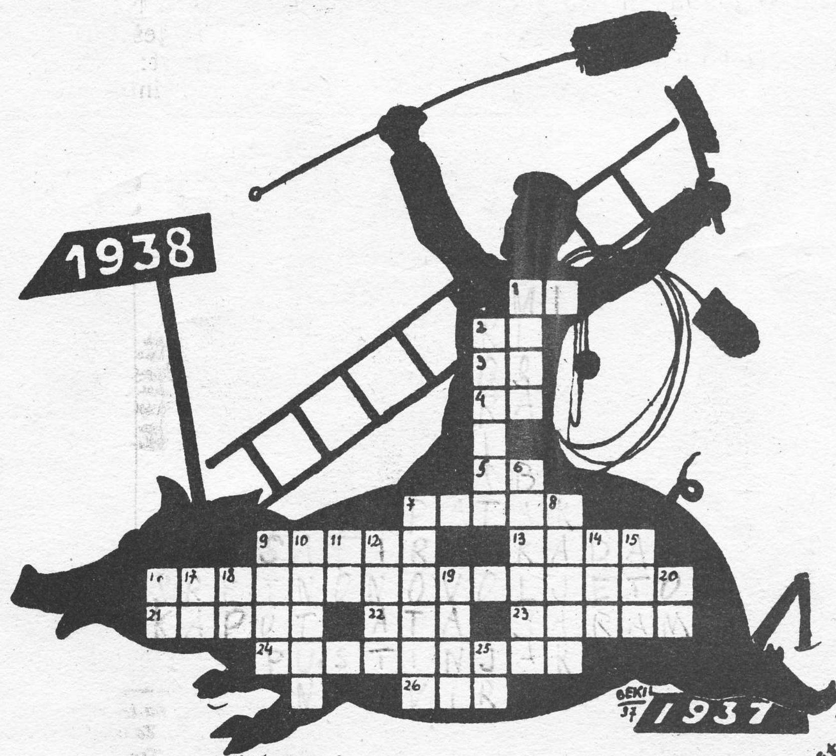
Križaljka

Složio „Bekil", Zagreb

Vodoravno: 1. lična zamjenica (pl.), 2. koji (dij.), 3. centar vrtnje, 4. egipatski bog, 5. inicijali drugog pisca knjige »Obnova socijalnog poretka«, 7. mužjak patke, 9. djelo M. Reljkovića, 13. posuda za kupanje, 16. želja svima čitateljima »Obitelji« u novoj godini, 21. dio odijela, 22. otac (slov.), 23. oprema za volove, 24. vrst pokornika, 26. vrtlog na rijeci.

Okomito: 1. nekrvna žrtva, 2. protivno od šteta, 6. zublja, 7. prema, naprama, 8. vrst malog čamca, 9. dio plota, 10. muško ime 11. pokazna zamjenica, 12. prkos, 14. njem. član (m. r.), 15. kao i 22. vod., 16. kratica za sportski klub, 17. egip. bog, 18. vrst pjesme, 19. prilog mjesta, 20. jedinica za napetost struje, 25. inicijali hrvatskog slikara.

Odgonetku ove križaljke treba poslati uredništvu do 20. siječnja. Među odgonetače podijelit će se 50 krasnih nagrada.

Kupon „Obitelji" Br. 1.

Veliki novogodišnji natječaj „Obitelji"

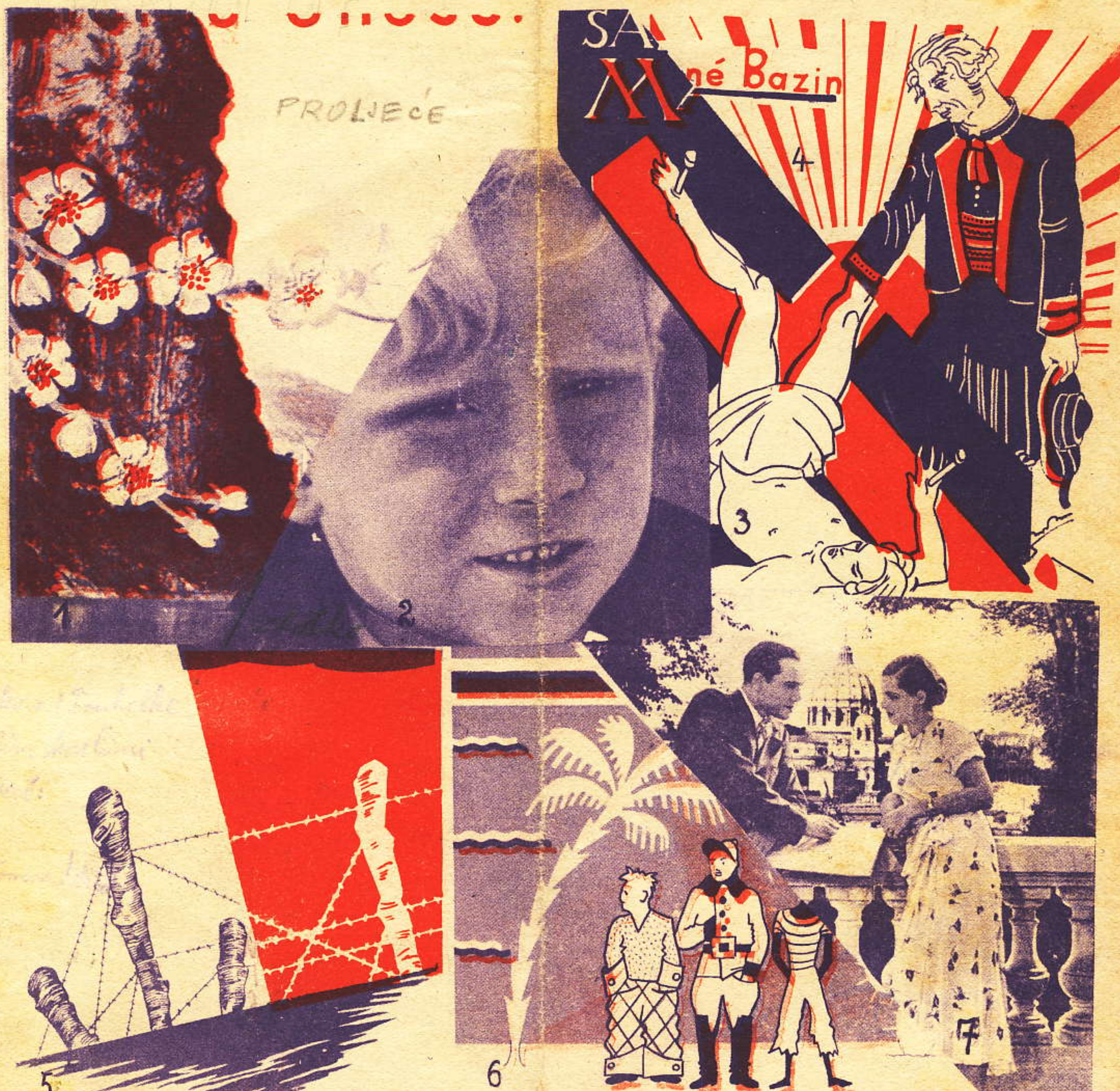
Ne obećajemo Vam milijun dinara, niti kuću, jer biste na koncu ostali razočarani, ako ne biste od takvog obećanja ništa dobili.

Tko sudjeluje u našem velikom novogodišnjem nagradnom natječaju, ima najviše izgleda, da dobije koju od preko

400 krasnih nagrada

u vrijednosti od oko

10.000 dinara

Gornja slika ima 7 dijelova. Svaki dio je izrezak iz naslovne strane kojeg romana, lijepe ili poučne knjige. Naši natjecatelji treba da pogode, koji odrezak kojoj knjizi pripada.

Za lakše snalaženje neka natjecatelji znadu, da su sve gornje knjige izašle u nakladi Hrvatskoga Književnog Društva sv. Jeronima. Natječaj će se s drugim odrescima produljiti kroz tri broja »Obitelji«. Kroz to vrijeme neka natjecatelji rješavaju natječaj, a na kraju sva rješenja zajedno neka s kuponom ovog broja »Obitelji« pošalju našem uredništvu (»Zagonetke«). Kuponom će pretplatnik dokazati, da prima »Obitelj«.

Uvjeti natjecanja: Natjecatelj treba da uredno sam ili netko drugi u kući plaća »Obitelj« ili se na nju pretplati.

Prednost će kod dijeljenja nagrada imati oni, koji pretplate ili nagovore barem jednog prijatelja, da se pretplati na »Obitelj«.

Nagrade: Među one, koji pošalju dobro rješenje, podijelit će se među ostalima i ove nagrade:

1. 100 krasnih knjiga
2. fotografski aparat
3. servis za crnu kavu
4. 20 romana
5. servis za liker
6. šah
7. džepni sat

8—17. 10 prekrasnih umjetničkih slika, reproduciranih na kartonu u originalnim bojama

18. zlatno naliv pero
19. 100 posjetnica dobitnika
20. 10 romana
21. godinu dana »Obitelj« besplatno
22. 5 romana
23. kutija pera
24. album za fotografije
25. besplatni uvez »Obitelji«

26—30. godinu dana »Mala Mladost« besplatno

31. društvena igra

32—50. po dvije knjige

51—150 po jednu knjigu.